

नमो नमो निम्मल दंसणस्स

आगमसुताणि (सटीकं)

भागः - १४

शुद्ध

संशोधक सम्पादकश्च :

मुनि दीपरत्नसागर

बालब्रह्मचारी श्री नेमिनाथाय नमः
नमो नमो निम्मल दंसणस्स
श्री आनंद-क्षमा-ललित-सुशील-सुधर्मसागर गुरुभ्योनमः

आगम सुत्ताणि (सटीक)

भाग:- १४

निर्यावतिकाउपाङ्गसूत्रं, कल्पवर्तिकाउपाङ्गसूत्रं, पांश्वेकाउपाङ्गसूत्रं,
पुष्पचूलिकाउपाङ्गसूत्रं, वृष्णिदशाउपाङ्गसूत्रं
चतुःशरणप्रकीर्णकसूत्रं, अक्षरप्रत्याख्यानप्रकीर्णकसूत्रं,
महाप्रत्याख्यानप्रकीर्णकसूत्रं, भक्तपरिज्ञा प्रकीर्णकसूत्रं
तंदुलवैचारिकप्रकीर्णकसूत्रं, संस्तारकप्रकीर्णकसूत्रं
गच्छाचारप्रकीर्णकसूत्रं, गणिविद्याप्रकीर्णकसूत्रं
देवेन्द्रस्तवप्रकीर्णकसूत्रं, मरमसमाधिप्रकीर्णकसूत्रं

-: संशोधकः सम्पादकश्च :-

मुनि दीपरत्नसागर

ता. १४/४/२०००

रविवार २०५६

चैत्र सुद ११

४५- आगम सुत्ताणि-सटीक

मूल्य रू. ११०००/-

卐 आगम श्रुत प्रकाशन 卐

-: संपर्क स्थल :-

“आगम आराधना केन्द्र” शीतलनाथ सोसायटी विभाग-१,
प्लेट नं-१३, ४-थी मंझिल, ब्हायसेन्टर, खानपुर,
अहमदाबाद (गुजरात)

आगमाः-१९.....३३ विषयानुक्रमः					
मूलाङ्कः	विषयः	पृष्ठाङ्कः	मूलाङ्कः	विषयः	पृष्ठाङ्कः
१९ नियावलिकाउपाङ्गसूत्रस्य विषयानुक्रमः					
१-१९	अध्ययन-१ कालः	५	-२१	अध्ययनानि-३.....१०	२६
-२०	अध्ययन-२ सुकालः	२६		कृष्णः, सुकृष्णः इत्यादि	
२० कल्पवतंसिकाउपाङ्गसूत्रस्य विषयानुक्रमः					
१	अध्ययन-१ पद्मः	२७	३-५	अध्ययनानि-३.....१०	२८
-२	अध्ययन-२ महापद्मः	२८		भद्रः, समुद्रः इत्यादि	
२१ पुष्पिकाउपाङ्गसूत्रस्य विषयानुक्रमः					
१-३	अध्ययन-१ चन्द्रः	३०	-९	अध्ययन-५ पूर्णभद्रः	४८
-४	अध्ययन-२ सूर्यः	३२	-१०	अध्ययन-६ माणिभद्रः	४८
-७	अध्ययन-३ शुक्रः	३२	-११	अध्ययनानि-७.....१०	४९
-८	अध्ययन-४ बहुपुत्रिका	४०		दत्तः, शिवः इत्यादि	
२२ पुष्पचूलिकाउपाङ्गसूत्रस्य विषयानुक्रमः					
१-३	अध्ययन-१ भूता	५०	-३	अध्ययनानि-२.....१०	५२
२३ वृष्णिदशाउपाङ्गसूत्रस्य विषयानुक्रमः					
१-३	अध्ययन-१ निषट्टः	५३	४-५	अध्ययनानि-२.....१०	५७
२४ चतुःशरणप्रकीर्णकसूत्रस्य विषयानुक्रमः					
१-७	आवश्यक-अर्थाधिकारः	५८	-५४	दुष्कृतगर्हा	७४
-९	मंगल-आदिः	६०	-५८	सुकृत-अनुमोदना	७७
-४८	चतुःशरण	६१	-६३	उपसंहारः	७८
२५ आतुरप्रत्याख्यानप्रकीर्णकसूत्रस्य विषयानुक्रमः					
१-१०	प्रथमा-प्ररूपणा	७९	-४५	असमाधिमरण	८६
-३३	प्रतिक्रमणादि आलोचना	८१	-७१	पंडितमरण एव	८८
-३६	आलोचनादायकः-ग्राहकः	८६		आराधनादिः	

मूलाङ्कः	विषयः	पृष्ठाङ्कः	मूलाङ्कः	विषयः	पृष्ठाङ्कः
२६ महाप्रत्याख्यानप्रकीर्णकसूत्रस्य विषयानुक्रमः					
१-२	मङ्गलं	९३	-१७	भावना	९४
-७	व्युत्सर्जन, क्षमापनादि	९३	-३६	मिथ्यात्वत्याग, आलोचनादि	९५
-१२	निन्द्या-गर्हाआदि	९४	-१४२	विविधं धर्मोपदेशादि	९७
२७ भक्तपरिज्ञाप्रकीर्णकसूत्रस्य विषयानुक्रमः					
१-४	मङ्गलं, ज्ञानमहत्ता	११०	-२३	आलोचना प्रायश्चित्	१११
-७	शाश्वत अशाश्वत सुखं	११०	-३३	व्रत-सामायिक-आरोपणं	११३
-११	मरण भेदानि	१११	-१७३	आचरणा, क्षमापना आदि	११४
२८ तन्दुलवैचारिकप्रकीर्णकसूत्रस्य विषयानुक्रमः					
१-३	मङ्गलं-द्वाराणि	१३१	-७४	देहसंहननं-आहारादि	१६०
-७	गर्भः-प्रकरणं	१३३	-९५	काल-प्रमाणं	१६५
-५७	जीवस्यदशदशा	१३४	-११६	अनित्य, अशुचित्वादि	१७६
-६४	धर्मोपदेश एवं फलं	१५०	-१६१	उपदेशः, उपसंहारः	१९४
२९ संस्तरकप्रकीर्णकसूत्रस्य विषयानुक्रमः					
१-३०	मङ्गलं, संस्तरकगुणाः	१९५	-८८	संस्तरकस्य ध्यन्ताः	२०१
-५५	संस्तरकस्वरूपं, लाभं	१९८	-१३३	भावना	२०५
३० गच्छाचारप्रकीर्णकसूत्रस्य विषयानुक्रमः					
१-२	मङ्गलं-आदि	२०९	-१०६	गुरुस्वरूपं	२२३
-६	गच्छे वसमानस्य गुणाः	२१०	-१३४	आचार्यस्वरूपं	२४६
-४०	आचार्यस्वरूपं	२१०	-१३७	उपसंहारः	२५६
३१ गणिविद्याप्रकीर्णकसूत्रस्य विषयानुक्रमः					
१-३	प्रथमं द्वारं-दिवसं	२५९	-५८	षष्ठं द्वारं-मुहूर्तं	२६४
-१०	द्वितीयं द्वारं-तिथिः	२५९	-६३	सप्तमं द्वारं-शकुनबलं	२६६
-४१	तृतीयं द्वारं-नक्षत्रः	२६०	-७१	अष्टमं द्वारं-लानः	२६६
-४६	चतुर्थं द्वारं-करणं	२६४	-८४	नवमं द्वारं-निमित्तबलं	२६७
-४८	पञ्चमं द्वारं-ग्रहः	२६४	-८५	उपसंहारः	२६९

मूलाङ्कः	विषयः	पृष्ठाङ्कः	मूलाङ्कः	विषयः	पृष्ठाङ्कः
३२ देवेन्द्रस्तवप्रकीर्णकसूत्रस्य विषयानुक्रमः					
१-११	मङ्गलं, देवेन्द्रपृच्छा	२७०	-२७३	वैमानिक-अधिकारः	२८९
-६६	भवनपति अधिकारः	२७१	-३०२	इसिप्रभापृथ्वि एवं	३०१
-८०	वाणव्यन्तर अधिकारः	२७७		सिद्धाधिकारः	
-१६१	ज्योतिष्क-अधिकारः	२७९	-३०७	जिनऋद्धिः, उपसंहारः	३०५
३३ मरणसमाधिप्रकीर्णकसूत्रस्य विषयानुक्रमः					
१-१०	मरणविधिः आरम्भः	३०३	-२५७	आतुरप्रत्वाख्यानादि	३३०
-८३	आराधना, मरणस्वरूपं	३०७	-२६६	पञ्चमहाव्रतस्यरक्षा	३३६
-९२	आचार्यस्य गुणाः	३१६	-४१२	आराधना, उपदेश आदिः	३३७
-१२६	आलोचनावर्णनं	३१७	-५२५	विविध-उदाहरणादि	३५४
-१२८	तपसः भेदाः	३२०	-५५०	मरणभेदानि निरुपणं	३६७
-१५७	ज्ञानादि गुण वर्णनं	३२१	-५६९	आराधना-अनुचितन	३७०
-१७४	आत्मनः शुद्धि	३२३	-६३९	द्वादश-भावना	३७२
-२०७	संलेखना	३२६	-६६४	पण्डितमरणं, उपसंहारः	३८०

भागः-१४

आगमाः-१९..... ३३ पर्यन्ताः

- निरयावलिकादिउपाङ्गपञ्चक -

- दशप्रकीर्णकानि -

આર્થિક અનુદાતા

-પ.પૂ. માલવભુષણ તપસ્વી આચાર્યદેવ શ્રી નવરત્નસાગર સૂરીશ્વરજી મ. સા.ની પ્રેરણાથી શ્રી લાલભાઈ દેવચંદ શાહ તરફથી - નકલ એક.

-પ.પૂ. સરળ સ્વભાવી-શ્રીમદ્ ભગવતીસૂત્ર વ્યાખ્યાન પદુ આચાર્યદેવ શ્રી નરદેવસાગરસૂરીશ્વરજી મ. સા. તથા પૂજ્યશ્રીના શિષ્યરત્ન તપસ્વી ગણિવર્યશ્રી ચંદ્રકીર્તિસાગરજી મ. સા.ની પ્રેરણાથી શ્રી પુરુષાદાનીય પાર્શ્વનાથ શ્વે. મૂર્તિ. જૈન સંઘ, દેવકીનંદન સોસાયટી, અમદાવાદ તરફથી નકલ એક.

-પ.પૂ. શાસન પ્રભાવક-કિયારાગી આચાર્યદેવશ્રી વિજય ઋચકચંદ્ર સૂરીશ્વરજી મ. સા.ની પ્રેરણાથી એક સદ્ગૃહસ્થ તરફથી નકલ એક.

-પ.પૂ. સાહિત્યપ્રેમી મુનિરાજ શ્રી સર્વોદય સાગરજી મ. સા.ની પ્રેરણાથી-“અચલગચ્છાધિપતિ પ.પૂ. આ. ભ. શ્રી ગુણસાગરસૂરીશ્વરજી મ. સા.ના શિષ્યરત્ન પ.પૂ. મુનિરાજ શ્રી ચારિત્રરત્નસાગરજી મ. ની ૧૯મી અઢાઇ નિમિત્તે-શ્રી ચારિત્રરત્ન ડા. ચે. ટ્રસ્ટ તરફથી નકલ એક.

-પ.પૂ. યૈયાવૃત્ત્યકારિકા સાધવી શ્રી મલયાશ્રીજી મ. સા.ના શિષ્યા વ્યવહાર વિચક્ષણા પૂ. સાધવી શ્રી હિતજ્ઞાશ્રીજી મ.ની પ્રેરણાથી જૈન આરાધના મંદિર-“જ્ઞાનખાતા” તરફથી નકલ એક.

-પ.પૂ. સૌમ્યમૂર્તિ સાધવીશ્રી સૌમ્યગુણાશ્રીજી મ.ની પ્રેરણાથી પ.પૂ. ગુરુમાતા-વાત્સલ્યમૂર્તિ સા. શ્રી રત્નત્રયાશ્રીજી મ.ની પંચમી પુન્યતિથિ નિમિત્તે શ્રીમતી લીલમબેન પ્રાણલાલ પી. દામાણી તરફથી નકલ એક.

-પ.પૂ. સ્વનામધન્યા સા. શ્રી સૌમ્યગુણાશ્રીજી તથા તેઓના શિષ્યા સા. શ્રી સમજ્ઞાશ્રીજીની પ્રેરણાથી-૨૦૫૩ના ચશસ્વી ચાતુર્માસ નિમિત્તે શ્રી પાર્શ્વપદ્માવતી જૈન સંઘ, પાણનગર, અમદાવાદ તરફથી નકલ બે.

-પ.પૂ. રત્નત્રયારાધકા સાધવીશ્રી સૌમ્યગુણાશ્રીજી તથા તેઓની શિષ્યા સા. શ્રી સમજ્ઞાશ્રીજીની પ્રેરણાથી સંવત ૨૦૫૪ના નિર્મળ આરાધનામય ચાતુર્માસની સ્મૃતિમાં-ઘાટલોડિયા (પાવાપુરી) જૈન શ્વે. મૂર્તિ. સંઘ, અમદાવાદ તરફથી નકલ એક.

-પ.પૂ. સાધ્વી શ્રી રત્નત્રયાશ્રીજી મ.ના પરમ વિનેયા સા.શ્રી સૌમ્યગુણાશ્રીજીની પ્રેરણાથી તેઓના સંસારીભાઈશ્રી ઇન્દ્રવદનભાઈ દામાણીના અનુમોદનીય પુરુષાર્થથી “આગમ દીપ-સંપુટ”ના બદલામાં પ્રાપ્ત રકમમાંથી-નકલ ચાર.

-પ.પૂ. પ્રશમરસનિમગ્ના સાધ્વીશ્રી પ્રશમશીલાશ્રીજી મ.ની પ્રેરણાથી-સમ્મેતશિખર તિર્થોદ્ધારિકા પ.પૂ. સાધ્વીશ્રી રંજનશ્રીજી મ.સા.ના શિષ્યા અપ્રતિમ યેથાવૃત્ત્યકારિકા સા.શ્રી મલયાશ્રીજી તત્ શિષ્યા સા.શ્રી નરેન્દ્રશ્રીજી-તત્ શિષ્યા સા. શ્રી પ્રગુણાશ્રીજી મ.ના. આત્મશ્રેયાર્થે-અરિહંત ટાવર, જેન સંઘ, મુંબઈ તરફથી નકલ એક.

-પ.પૂ. આગમોદ્ધારક આચાર્યદેવશ્રી ના સમુદાયવર્તી પ.પૂજ્ય યેથાવૃત્ત્યકારિકા સા.શ્રી મલયાશ્રીજી મ.ના શિષ્યા પૂ.સા. શ્રી કેવલ્યશ્રીજી મ.ના શિષ્યા પૂ.સા.શ્રી ભવ્યાનંદશ્રીજી મ.સા.ના સુશિષ્યા મિષ્ટભાષી સાધ્વીશ્રી પૂર્ણપ્રજ્ઞાશ્રીજી મ.સા. તથા તેમના વિનિત શિષ્યા સા. શ્રી પૂર્ણદર્શિતાશ્રીજી તથા સા. પૂર્ણનંદીતાશ્રીજીની પ્રેરણાથી-સર્વોદય પાર્શ્વનાથ ચેરીટેબલ ટ્રસ્ટ, મુલુન્ડ મુંબઈ તરફથી નકલ એક.

-પ.પૂ. યેથાવૃત્ત્યકારિકા સાધ્વીશ્રી મલયાશ્રીજી મ.ના પ્રશિષ્યા સા.શ્રી ભવ્યાનંદશ્રીજીમ.ના સુવિનિતા સા.શ્રી કલ્પપ્રજ્ઞાશ્રીજી તથા કોકીલકંઠી સા. શ્રી કેરવપ્રજ્ઞાશ્રીજી ની પ્રેરણાથી -મેહુલ સોસાયટી, આરાધનાભવન, સુભાષનગર, વડોદરાની બહેનો તરફથી નકલ એક

-શ્રી વિશાશ્રીમાળી તપગચ્છજ્ઞાતિ-જ્ઞાનખાતું, જેન પાઠશાળા, જામનગર તરફથી નકલ બે.

-શ્રી મંગળ પારેખનો ખાંચો-જેન શ્વે. મૂર્તિ. સંઘ, અમદાવાદ. તરફથી ૨૦૫૪ના ચાતુર્માસ નિમિત્તે નકલ બે.

- શ્રી આકોટા જેન સંઘ, વડોદરાની બહેનો તરફથી નકલ એક.

-શ્રીમતી નયનાબેન રમેશચંદ્ર શાહ, વડોદરાની પ્રેરણાથી આગમોના સેટના બદલામાં પ્રાપ્ત રકમમાંથી નકલ પાંચ.

શોધ સર્વે રકમ “અમારા”આજ પર્યન્ત પ્રકાશનોના
બદલામાં પ્રાપ્ત થયેલી છે.

नमो नमो निम्नल दंतणस्स
पंचम गणधर श्री सुधर्मास्वामिने नमः

२५ आतुरप्रत्याख्यान-प्रकिर्णकसूत्रम्

सटीकं

(द्वितीयं प्रकिर्णकम्)

[मूलसूत्रम् + गुणरत्नसूरि विरचिता टीका (अवचूर्णितः)]

मू. (१) देसिक्क देसविरओ सम्पद्धि मरिज्ज जो जीवो ।
तं होइ बालपंडियमरणं जिनसासणे भणियं ॥

वृ. देशस्य त्रसकायस्य एकदेशः । संकल्पजनिवृत्तिरूप तस्यापि सापराध निरपराधत्वेन द्वि-
प्रकारत्वात् । तस्य दैशिक देशमात्रस्य स्वधयं हननघातनत्वया विरतो निवृत्तो सम्यक्दृष्टिः प्रियते
यं च त्वमुपयाति । यः श्राद्धजीवः । तद् जिनशासने बालपंडितमरणमिति दृष्टं शेषशासनेषु
बालादि भाषाया एवाभावात् । तत्र सर्वविरतिपरिणामाभावात् । बालं स्वबल प्राणातिपातादि
विरमणाच्च पंडितं बालं च तत् पंडितं च बालं च ।

मू. (२) पंच य अणुव्वयाइं सत्त उ सिक्खा उ देसजइधम्मो ।
सव्वेण व देसेण व तेण जुओ होइ देसजइ ॥

वृ. अथ यद्योगै देशयतिर्भवति तानि व्रतानि दर्शयन्नाह । 'पंचनू' अणूनि लघूनि
महाव्रतात्मनादेशेन वा अन्यतर व्रतप्रतिपत्तिलक्षणेन युक्तो देशयतिर्भवतीति ॥

मू. (३) पाणिवहमुसावाए अदत्तपरदारनियमणेहिं च ।
अपरिमिइच्छाओऽवि य अणुव्वयाइं विरमणाइं ॥

वृ. 'पाणि०' प्राणवधेन तु प्राणिवधोऽजीववध स्वस्वहेतुमशक्यत्वात् । मुसावायत्रिकारः
प्राकृतभवः । मृषामिथ्यावदननृणू । स च द्रव्यभावभेदाद्दिधाक्रोधादि भेदाद्भूतोद्भावनभेदाच्चतुर्धा
तत्र क्रोधादि भेदाः प्रसिद्धाः तत्राभूतोद्भावनं यथा मर्त्यगण आत्माभूत निष्पियवो यथानास्त्यात्मा
वस्वंतरान्यासो यथा गौरपिसन्नश्चोयमिति वदतः । परनिंदावचनो यथाकुष्ठीत्वमिति । नदत्तम-
दत्तं । तच्चस्वामिजीवतीर्थकरगुरुभेदतश्चतुर्धा । भीमोभीमासनिति न्यायाददत्त्वादानं परेषां दाराः
परदाराः परकलत्राणि तेषां नियमनिरुपरमैः । अणुव्रतानि तावत् स्थूलशब्दोपपदानि सर्वाणि
वाच्यानि । अपरिमितेच्छातश्च यानि विरमणानि । निर्ब्रतय स्वैरणुव्रतानि भवेयुरिति ।

मू. (४) जं च दिसावेरमणं अनत्थदंडाउ जं च वेरमणं ।
देसावगासियंपिय गुणव्वयाइं भवे ताइं ॥

दिशां विरमणं दिक्विरमणं दिशायाकृत्वा यद्वि रमणं तत् प्रथमं गुणव्रतं । जो धरइ

* अर्धांशुशरनसुरिकृत अवयुरी बीधी छे, छतां जेनी यवयुरी नथी ते गथा-नी संसृतछाया भूरी छे.

दिसिवय मिमांसोऽभयं देइसयलजीवाणं भुवणमियसरमाणं लोभ समुद्रं पडिखलेइ । अनर्थनिः प्रयोजनं दंडयते निपात्यंते । जीवा एभिरित्यनर्थं दंडास्तेभ्यो यत् विरमणं । द्वितीयं गुणव्रतमूलक्रमेण तृतीयं विशामवकाशप्रतिदिनमानं तत्र भवं देशाकाशिकं तदपि च विरमणरूपं स तृतीयं गुणव्रतं मूलक्रमेण द्वितीयं शिक्षाव्रतं आह । अस्य शिक्षाव्रतत्वेन प्रसिद्धत्वात् कथं गुणव्रतमुच्यते । अत्रे भणति । सव्वावए सुजेयमाणा तुचिय ते पुण फउणदिवस तुसारेइ आवश्यकचूर्णे । सव्ववयाणं करिज्ज संखेवं तन्मतमाश्रित्य सर्वव्रतगुणकारत्वात् देशवकाशकस्यापि गुणव्रतत्वमित्यदोषः ।

मू. (५) भोगाणं परिसंखा सामाइयअतिहिसंविभागो य ।
पोसहविही य सव्वो चउरो सिक्खाउ वुत्ताओ ॥

वृ. 'भोगाण्' सकृदेकवारं भुङ्ग्यंत इति भोगाः । (आहारपुष्पादयः । तथा तुपलक्षणत्वात् यत् परिभुङ्ग्यंत इति परिभोगाः) गृहांगनादिकः परिसंख्यानं प्रमाणकरणमित्यर्थः । तत्रथमं शिक्षाव्रतं मूलक्रमेण तु प्रथमं अतिथे संविभागाऽतिथि संविभागः समुच्चये पौष (पौषि) पुष्टं (पुष्टि) द्वितीयं गुणव्रतमिति, समाय एव सामायिकं द्वितीयं शिक्षाव्रतं मूलक्रमेण तु प्रथमं अतिथे संविभागाऽतिथि संविभागः । समुच्चये पौष पुष्टं धर्मस्य दधातीति पौषधं तुक्तं च जं पौसइ सुहकम्मंधारइ जीणं व कुगइ निचंडंतं तपोसहंति भन्नइ एयं दुःखखयंगिहिणो ॥

तस्यविधि इहत्य क्रमेण चतुर्थं शिक्षाव्रतं मूलक्रमेण तु तृतीयं एतानि चत्वारि शिक्षव्रतान्युक्तानि ॥

मू. (६) आसुक्कारे मरणे अच्छिन्नाए य जीवियासाए ।
नाएहि वा अमुक्को पच्छिमसंलेहणमकिच्चा ॥

वृ. 'आसुण्' आश्रुः शीघ्रं करणं कारः अर्चितापाश्रितोपक्रमणे अथवा क्रमेणैव मरणकालः समागतः परं संलेखनानां कारिकेस्मादिति छिन्नाननुदिता या जीविताशातया । जातिस्वजनैर्वा मुक्तः न मुक्तलिप्तः अतः पश्चिमकालकर्तव्यः । संलेखनां तपसा शरीरशोषणरूपां अकृत्या अविधाय मरणं करोति तद् बालपंडितमरणमुक्तमित्येग्रेतन गाथायां संबंध इति गाथायः

मू. (७) आलोइय निस्सल्लो सधरे चेवारुहितु संथारं ।
जइ मरइ देसविरओ तं वुत्तं बालपंडिययं ॥

वृ. स च गृहे कथं मिश्रत इत्याह आलोच्य गुरुसमीपे तद्वत् प्रायश्चित्तमंगीकृत्य शल्यं सा द्रव्य भावभेदाद्विधा । शल्यकंटकादिभावशल्यं मूलोत्तरगुण विराधनादित तदालोचना दानेन । निशम्यः । साचैवं कृत्वा निजसदने एवारुह्य अंगीकृत्य संस्तारकं । अनशन प्रतिपत्ति काले दर्भ संस्तारणरूपं कृतं संस्तारकविधिनाहि यत् क्रियते तदनशनमपि संस्तारकमुच्यते यदि प्रियते तद्देशविरतस्वदुक्तं बालपंडितमित्यर्थः ॥ तत्केन विधिना क्रियते इत्याह ।

मू. (८) भत्तपरिन्नाए उवक्कमो वित्थरेण निदिट्ठो ।
सो चेव बालपंडियमरणे नेओ जहाजुगं ॥

वृ. यो भक्तपरिज्ञाध्ययने श्रावकस्यानशन प्रतिपत्ति कुर्वतः । उपक्रमः पीठबंधोविरस्तरेण निर्दिष्टे भणितः । स एवात्रप्यध्ययने वा यथायोगं यथोचितं ज्ञेय इत्यर्थः ॥

मू. (९) वेमाणिएसु कप्पोवगेसु नियमेण तस्स उववाओ ।
नियमा सिज्जइ उक्कोसएण सो सत्तमंमि भवे ॥

वृ. वैमानिका ज्योतिका अपि भवन्तीतिव्यवच्छेदार्थं कल्पोपगतेषु न तु कल्पातीतेषु श्रावकस्य नियमेन सौधर्मादिषु पपातः । निश्चयेनोत्कृष्टतो भवानङ्गीकृत्य सप्तमे भवे सतीत्यर्थः

मू. (१०) इय बालपंडियं होइ मरणमरिहंतसासणे विट्टं ।

इत्तो पंडियपंडियमरणं वुच्छं समासेणं ॥

वृ. ततो अनंतरं पंडित पंडित मरणं साधुमरणं वक्ष्येऽभिधास्ये । मासेन संक्षेपेणे इत्यर्थः ॥ एतत् ग्रंथकारवचनं यदेवानेन भणितुमिष्टं तदेवक्षपक एव गुरुविज्ञप्तिधारणाह -

मू. (११) इच्छामि भंते ! उत्तमद्वं पडिक्कमामि अईयं पडिक्कमामि अनागयं पडिक्कमामि पच्चुप्पन्नं पडिक्कमामि कयं पडिक्कमामि कारियं पडिक्कमामि अणुमोइयं पडिक्कमामि मिच्छत्तं पडिक्कमामि असंजमं पडिक्कमामि कसायं पडिक्कमामि पावप्पओगं पडिक्कमामि, मिच्छादंसण-परिणामेसु वा इहलोगेसु वा परलोगेसु वा सच्चित्तेसु वा अच्चित्तेसु वा पंचसु इंदियत्थेसु वा ।

अत्राणंज्ञाणे अनायारंज्ञाणे कुंदसणंज्ञाणे कोहंज्ञाणे मानंज्ञाणे मायंज्ञाणे लोभंज्ञाणे रागंज्ञाणे दोसंज्ञाणे मोहंज्ञाणे इच्छंज्ञाणे मिच्छंज्ञाणे मुच्छंज्ञाणे संकंज्ञाणे कंखंज्ञाणे गेहिंज्ञाणे आसंज्ञाणे तणंज्ञाणे हुंहांज्ञाणे पंथंज्ञाणे पंथाणंज्ञाणे निहंज्ञाणे नियाणंज्ञाणे नेहंज्ञाणे कामंज्ञाणे कलुसंज्ञाणे कलहंज्ञाणे जुज्झंज्ञाणे निजुज्झंज्ञाणे संगंज्ञाणे संगहंज्ञाणे ववहारंज्ञाणे कयविककयंज्ञाणे अनत्थदंडंज्ञाणे आभोगंज्ञाणे अनाभोगंज्ञाणे अनाइल्लंज्ञाणे वेरंज्ञाणे वियकंज्ञाणे हिंसंज्ञाणे हासंज्ञाणे पहासंज्ञाणे पओसंज्ञाणे फरुसंज्ञाणे भयंज्ञाणे रूवंज्ञाणे अप्पपसंसंज्ञाणे परनिदंज्ञाणे परगरिहंज्ञाणे परिगहंज्ञाणे परपरिवायंज्ञाणे परदूसणंज्ञाणे आरंभंज्ञाणे सरंभंज्ञाणे पावाणुमोअणंज्ञाणे अहिगरंज्ञाणे असमाहिमरणंज्ञाणे कम्मोदयपच्चयंज्ञाणे इट्ठिगारवंज्ञाणे रसगारवंज्ञाणे सायागारवंज्ञाणे अवेरमणंज्ञाणे अमुत्तिमरणंज्ञाणे ।

पसुतस्स वा पडिबुद्धस्स वा जो मे केई देवसिओ राइओ उत्तमद्वे अइक्कमो वइक्कमो अईयारो अनायारो तस्स मिच्छामिदुक्कडं ।

वृ. इच्छामि अभिलाषामि । भदंत इति गुरुं प्रति विज्ञापयति । तु त्रया अनशनं प्रतिपत्तिं कर्तुमभिलाषामि । सामान्यपापेभ्योनिवृत्ते सर्वस्माद् सन्मार्गात् प्रपद्ये सामान्यतः प्रतिक्रमणे भणितेपि विशेषतस्त्रिकालविषयमप्याह । 'अईयं' अतीतपापव्यापारं अनागतं सावधारंभं प्रत्युत्पन्नं वर्तमानकालभाविर्कर्मबंधं कृतं निष्पादितं पापमात्मना । कारितमन्येषां ह्रस्वेन अनुमोदितं यन्मया शत्रु हनननादि भव्यं कृतं । मिथ्यात्वमाभिग्रहिकादि पंचप्रकारं ।

असंयमनेकविधस्वरूपं, कषायंचतुः प्रकारं, पापप्रयोगंत्रिविधं मनोवाक्काययोग-अप्रशस्त-योगं, मिच्छादंसण परिणामेसु वा इत्याद्येषु पडिबुधस्य इवा इत्यंतेषु सर्वपदेषु इति योऽयं तत्र मिथ्यादर्शन परिणामे सति तद्वाछायन यो मम दैवशिकोरात्रिको वा अतिक्रमादि जात स्वस्यमिथ्या-दुष्कृतं परलोकेषु मनुष्यजाति व्यतिरिक्तेषु तिर्यगादिषु यदपराधं सचित्तेषु पृथिव्यादिषु य संघटनादिकृतं अचित्तेषु शुचिरतृणादिषु, पंचसु इंद्रियार्थेषु मनोज्ञा मनोज्ञाषु अनुरागविरागादिकृतं तस्य, अज्ञानादिध्यानेषु अशुभयो मे अज्ञानादीनां अतिक्रमादिजातस्य प्रतिक्रामापीति, सर्वध्यानपदेषु अनुस्वारो लाक्षणिकः । अनाचारस्य (दुष्टाचारस्य) ध्यानमनाचारध्यानं ।

ऊङ्गितं दर्शनं तस्यध्यानं क्रोधनं क्रोधस्वस्य ध्यानं माननं मानः स्वोत्कर्ष स्वस्यध्यानं परविप्रतारण स्वरूपं माया तस्याध्यानं लोभनं लोभस्वरूपं ध्यानं तस्मिन् मोहनं मोहस्वस्य ध्यानं तस्मिन् अर्धस्याभिलाषातिरेकः । इच्छाया ध्यानमिच्छा ध्यानं तस्मिन् मिथ्याविपर्यस्तधृष्टत्वं मिथ्यायाध्यानं तस्मिन् १२ मूर्च्छनं मूर्च्छति अत्यंतं रागात् योऽभिष्वंगः । १३

संशयकरणं शंका । १४

कांक्षिणं कांक्षा अन्यान्यदर्शनग्राहो । १५

गुञ्जि । आहारादिष्वत्यंतमाकांक्षा । १६

आशायाध्यानं । १७

तृट् परीषहोदयः । जातपीडाविशेषः । १८

क्षुत् परीषहोदयजन्यः कष्टविशेषः । १९

अल्पकालगम्योऽध्वापथिवा ध्यानं तस्मिन् । २० अनुस्वारौ द्वावपि अलाक्षणिका ।

ततः प्रस्थानमशुभमनसा गमनं अथवा महान् पंथा तस्य ध्यानं । २१

नितरांद्राणं कुजितत्वगमनं निद्रा । २२

स्वर्गादि सृधि प्रार्थनं निदानं । २३

स्नेहोमोहोदय जन्यः प्रति विशेषः । २४

कामोविषयाभिलाषः । २५

अपमानतः परगुणोत्कर्ष प्रशंसाभि सूयतिश्चचित्वस्यकलुषभावः । २६

कलहो वाचिकाराटीत तस्य ध्यानं । २७

युधं परस्परं प्राणव्यापरोपणाध्यवसायो वैरिणं प्रति ॥ २८

निर्गतमधमयुधं (नियुधं) धृष्टिमुष्ट्यादिभिरेव जय हारिकारकं बाहुबलिभरतयोरिव ॥ २९

परित्यक्तेष्वपि पुनः संयोगोऽभिष्वंगः ॥ ३०

संग्रहोइत्यर्थं मातृव्याधनमीलनं । ३१

व्यवहरणं व्यवहारः कार्यपरिच्छेदार्थं राजकुलादौ तस्य पुत्रधनार्थं देशांतयरायात् ।

सार्थवाहपल्योरिव । ३२

क्रियविक्रयो यो लाभार्थमल्पमूल्येन बहुमूल्यवस्तु ग्रहणं ॥ ३३

अनर्थदंडोनिष्प्रयोजन प्राणिघातनं ॥ ३४

आभोगो ज्ञानपूर्वको व्यापारः । ३५

अनाभोगोऽत्यंतं विस्मृतिः ॥ ३६

अणं सृणं तेन आविलकलुषः सृणार्त्तस्य यत् ध्यानं । ३७

वैरं पितृभ्रष्टेवधादि समुद्भवं । राज्याप हारादि समुद्भवं वा ॥ ३८

वितर्क ऊहः कथं राज्यादि गृहीष्ये इति चिंता । ३९

हिंसा महिषादि जीव मारणं । ४०

हसनं हासः परविप्रतारणं ॥ ४१

प्रहसनं प्रहासः उपहासः । निंदा स्तुतिः । ४२

प्रकृष्टोद्वेष प्रद्वेषस्वस्य ध्यानं तस्मिन् । ४३
 फुरुसमिति । निष्पुरं कर्म तस्य ध्यानं तस्मिन् । ४४
 भयं मोहांतर्गतानो कषायरूपा प्रकृतिस्वस्य ध्यानं तस्मिन् । ४५
 आत्मप्रशंसा । ४६
 परस्य निंदा परनिंदा तस्य ध्यानं । ४७
 परस्य गर्हा परदोषोद्घाटनं । ४८
 परिगृह्यते स्वीक्रियते इति परिग्रहः स बाह्याभ्यन्तरः क्षेत्रादिक्रोधादिश्च ॥ ४९
 परेषां परिवादः परपरिवादः परविकाथनं ॥ ५०
 परषां दूषणं परेणाकृतमपि तं प्रत्यात्मादोष च स्थापनं । ५१
 आरंभ परोपद्रवस्वस्य ध्यानं । ५२
 संरंभः । संकल्पः । विषयादिषु तीव्राभिलाषः ॥ ५३
 परपापानुमोदनं भव्यमनेनकृतमिति वदनं ॥ ५४
 अधिक्रियते । दुर्गतौक्षिप्यते आत्मानं नेत्यधिकरणं । कर्मोपादान हेतुः । ५५
 कर्मोदय प्रत्ययं कर्मोदय प्रत्ययेन ध्यानं प्रथमं शुभपरिणामततोपिश्च कुतश्चित् कारणात्
 कर्मोदयतोऽशुभ परिणामत्वं पर्यंतकाले द्विप्तोरिव ॥ ५६

ऋद्धिः । राज्यैश्चर्यादि प्राप्तिः ।

गुरोर्भाव । गौरवं । तच्चद्विधा द्रव्यतोवस्त्रादेर्भावतोऽभिमानतो । ५८

रस्यते आस्वाद्यते पुष्ट्यर्थमिति रसः रसानं त्रियाधायिक स्विकतादि । ५९

सातं सुखं तेन गौरवं तस्य ध्यानं तस्मिन् सातगर्वो यथा । अहमेव सुखीत्यभिमानः । ६०

विरतिर्विरमणं न विरमणं तस्य ध्यानं तस्मिन् । ६१

मुक्तिः संसारात् शिवगतिरूपा न मुक्तिरमुक्तिस्वस्या मुक्ति मरणं । तस्य ध्यानं यथा
 मुक्ति विघ्नेकरमेतन्निदानं मा कुरु । पुनःपुनःनिवार्यमाणस्यापि एतां विभूतिमनुभूय मुक्तिमपि
 न स्पृहाय यमित्याद्यशुभभावेन निदानं कुर्वतः भूतस्येवा ६२ ॥

कस्यामवस्थायांजातनीत्याह - प्रसुप्तस्यनिद्रांगतस्य प्रतिबुधस्वे जाग्रतः ॥ यो मे मया
 कोपि बहुवाल्पोवा दैवसिकोरान्त्रिकः । उत्तमार्थं ज्ञानादौ अतिक्रमः आधाकर्माधामंत्रणादौ
 प्रतिश्रवणरूपः व्यतिक्रमः स्वस्यैव ग्रहणाय पदभेद रूपः अतीचारः आद्या कर्मादिग्रहण-रूपः
 अनाचारस्य लक्षणमित्यर्थः जात इति पदाध्यायः तस्य सर्वस्थानाचारस्य मिथ्यादुष्कृतं भवतु ।

मू. (१२) एस करेमि पणामं जिनवरवसहस्स वद्धमाणस्स ।

सेसाणं च जिणाणं सगणहराणं च सब्वेसिं ॥

वृ. एषोऽहं सर्व संघ प्रत्यक्ष करोति नमस्कारं जिनवर वृषभस्य सामान्य केवलि श्रेष्ठस्य
 वर्धमानाभिधस्य शेषाणामपि वृषभादि जिनानां च शब्दादतीतानागतादि जिनानां सह गणधरैवर्तत
 इति सर्वेषां अत्रापि च शब्दान्निज निज संघ समेतानां ॥

मू. (१३) सव्वं पाणारंभं पच्चक्खामिति अलियवयणं च ।

सव्वमदित्रादाणं मेहुण्णपरिग्गहं चैव ॥

छा. (१३) सर्वं प्राणारम्भं प्रत्याख्याम्यलीकवचनं च ।

सर्वमदत्तादानं मैथुनं परिग्रहं चैव ॥

मू. (१४) सम्मं मे सव्वभूएसु, वेरं मज्झं न केणई ।

आसाउ ओसिरित्ताणं, समाहिमनुपालए ॥

वृ. समस्य भावः साम्यं समता मे मम सर्वजीवेष्ट वैरं विरोधो मम न केनापि सार्थं आशाः सर्वाभिलाषरूपाः । व्युसुऽयत्यत्र का समाधिं मनस्वास्थ्यं अनुपालयेहं ॥

मू. (१५) सव्वं चाहारविहिं सन्नाओ गारवे कसाए य ।

सव्वं चैव ममत्तं चएमि सव्वं खमावेमि ॥

वृ. सर्वं चतुर्विधमाहार विधिं त्यजामि संज्ञाश्चतस्र आहार भय मैथुनपरिग्रहरूपा । दशवाहारभयमैथुनपरिग्रहक्रोधमानमायालोभ अलोकत्रधरूपा । सर्वस्य श्चापि गौरवं त्रिपक्कारं । कषायांश्च षोडशापि चैव शब्दोऽपि शब्दार्थे सर्वमपि च ममत्वं मूर्च्छात्यजामि ॥

मू. (१६) हुज्जा इमंमि समए उवक्कमो जीवियस्स जइ मज्झ ।

एयं पच्चक्खाणं विउला आराहणा होउ ॥

वृ. भूतेयदस्मिन्नवसरे उपक्रमोव्य यो जीवितस्य यदिमम् । एतदेव प्रत्याख्यानं विपुलाराधना हेतुर्भवत्वेत्यर्थः ।

मू. (१७) सव्वदुक्खपहीणाणं, सिद्धाणं अरहो नमो ।

सदहे जिनपन्नत्तं, पच्चक्खामि य पावगं ॥

वृ. प्रक्षीणानि सर्वदुःखानि येषां तेभ्यः सिद्धेभ्यो नमोऽस्तु अर्हद्भ्यश्च नमोस्तु, श्रद्धामि जिनप्रज्ञासं तत्त्वमिति शेषः (प्रत्याख्यामि य पापकं नव्यं कर्मसर्वमित्यर्थः ।) उक्तं साकार प्रत्याख्यानं अथ पंडितक्षपको भक्त प्रत्याख्यानं कुर्वन् यद् भणति तदाह ।

मू. (१८) नमुत्यु धुयपावाणं, सिद्धाणं च महेसिणं ।

संथारं पडिवज्जामि, जहा केवलिदेसियं ॥

वृ. नमोस्तु तं गतं पापंमष्टप्रकारं कर्म येषां तेभ्य च शब्दाच्च तीर्थकरेभ्यश्च महर्षीणां च गणधरादीनां महर्षिभ्यः षष्ठविभत्तीए भन्नइ चतुथं इति, ज्ञेयं संस्तारकं विदर्भ संस्तारकाद विधिना यदनशनं क्रियते तदप्युपचारतः संस्तारकमनशनं तं प्रपद्येऽहं यथा केवलि दर्शितमिति ।

मू. (१९) जं किंचिवि दुच्चरियं तं सव्वं बोसिरामि तिविहेणं ।

सामाइयं च तिविहं करेमि सव्वं निरागारं ॥

वृ. स तं अंगीकुर्वन् किं किमपि भिद्यते इत्याह । यत् किमपि दुश्चरितमकृत्यं साधुभिर्न सेव्यं तत् सर्वं व्युसुजामि । समानि ज्ञानादीनि तेषामायोलाभः । समयः त्रिविधं ज्ञान श्रद्धान क्रियारूपं । सर्वमपि निराकारं आकाररहितं मरणस्यान्नत्वान्निरपवादं ।

मू. (२०) बज्झं अब्भितरं उवहिं, सरीराइ सभोयणं ।

मनसावयकाएहिं, सव्वभावेण वोसिरे ॥

मू. (२१) सव्वं पाणारंभं ॥

मू. (२२) सम्मं मे सव्वभूएसु ॥

मू. (२३) रागं बंधं पओसं च, हरिसं दीण भावयं ।
उत्सुगत्तं भयं सोगं, रइं अरइं च वोसिरे ॥

वृ. 'बज्जं' । बाह्यपात्रादि लक्षणं अल्पतरं कषायादि लक्षणं बंधमित्यर्थः । बंधशब्दः त्रिपदं । योज्यः । प्रद्वेषंमत्सरं हर्षः स्वजनामालापकादौ मे महती पूजा भाविभीतीदीना वा भावतातां प्रत्यनीकायमानादौ । ऊशुकत्वं प्रतिबंधं सारवस्तुष्वितिज्ञ परिज्ञया परिजानामि । प्रत्याख्यान परिज्ञया परिहरामि निर्ममत्वमुपस्थित आश्रितः । आलंबनं च आश्रितः । मम आत्मैवाराधना हेतुरवशेषं च शरीरो पथ्यादि व्यत्सृजामि ॥

मू. (२४) ममतं परिवज्जामि, निम्मतं उवड्ढिओ ।
आलंबणं च मे आया, अवसेसं च वोसिरे ॥

वृ. ममत्वं प्रतिबंधुसारवस्तुष्वितिज्ञ परिज्ञया परिजानामि ।

मू. (२५) आया हु महं नाणे आया मे दंसणे चरित्ते य ।
आया पच्चक्खाणे आया मे संजमे जोगे ॥

वृ. आत्मा ममज्ञान विषये आलंबनं स्फुटं भवतु । दर्शनेचारित्रेपि चात्मैव तथा प्रत्याख्यानेपि भक्त परिज्ञारूपे । संयमे सर्वविरतिरूपे प्रशस्तयोगत्रयरूपे ममात्मैवालंबनं । यत एत साध्यानि ज्ञानदर्शन चारित्राणि तानि चात्मनः कदाचिन्न भिन्नानि आत्मानो पादानेतान्यत्युक्तानि

मू. (२६) एगो वच्चइ जीवो, एगो चेवुववज्जई ।
एगस्स चेव मरणं, एगो सिज्जइ नीरओ ॥

छा. (२६) एको व्रजति जीवः एकश्चैवोत्पद्यते ।

एकस्य चैव मरणं एकः सिध्यति नीरजस्कः ॥

मू. (२७) एगो मे सासओ अप्पा, नाणदंसणसंजुओ ।

सेसा मे बाहिरा भावा, सव्वे संजोगलक्खणा ॥

छा. (२७) एको मे शाश्वत आत्मा ज्ञानदर्शनसंयुतः ।

शेषा मे बाह्या भावाः सर्वे संयोगलक्षणाः ॥

मू. (२८) संजोगमूला जीवेणं, पत्ता दुक्खपरंपरा ।

तम्हा संजोगसंबंध, सव्वभावेण (सव्वं त्रिविहेण) वोसिरे ॥

छा. (२८) संयोगमूला जीवेन प्राप्ता दुःखपरम्परा ।

तस्मात्संयोगसंबन्धं सर्वभावेन (सर्वं त्रिविधेन) व्युत्सृजामि ॥

मू. (२९) मूलगुणे उत्तरगुणे जे मे नाराहिया पमाएणं ।

तमहं सव्वं निदे पडिक्कमे आगमिस्साणं ॥

वृ. प्राणातिपात पातादयः तुवर्णपिंडिविशुध्यादयः ये मयानाधारितान् सम्यक् परिपालिताः प्रमादेन । तदहं नाराधनं सर्वं निरवशेषं निंदामि आत्मसाक्षिकं आगमेष्याणागामानिनां (मूलोत्तरगुणानां विराधनां) प्रत्याख्यामि ।

मू. (३०) सत्त भए अड्ड मए सत्ता चत्तारि गारवे तित्रि ।

आसायण तेत्तीसं रागं दोसं च गरिहामि ॥

वृ. भयानि सप्तानि । अष्टोजात्यादीन्मदान् संज्ञा आहाराद्या चतस्रः । गर्वान् त्रीन् ऋध्या-
दीति । आशातनाः । त्रयस्त्रिंशत् राग द्वेष च गर्हाभि जुगुप्से ॥

मू. (३१) अस्संजममत्राणं मिच्छतं सव्वमेव य ममतं ।
जीवेसु अजीवेसु य तं निदे तं च गरिहामि ॥

वृ. असंयमं विराधना स्वभावेमेकविधं अज्ञानं मूढतानिरूपमेक भेदमेव । मिथ्यात्वं
विपर्ययरूपं तदप्येकविधिं । सर्वमेव ममतां केषु जीवेषु गोऽश्वदिषु हरिण्यादिषु जीवेषु ।

मू. (३२) निंदामि निंदणिज्जं गरिहामि य जं च मे गरहणिज्जं ।
आलोएमि य सव्वं सव्विंतरबाहिरं उवहिं ॥

वृ. निंदामि निदनीयं असंयमकरणादि । गर्हामि मे गर्हणीयं पिंडग्रहादि । तथा आलोचयामिव
गुरोर्निवेदयामि सर्वं निदनीयं गर्हणीयं तथा सहाभ्यंतरेण वर्तत इति साभ्यंतरा तां बहिर्न बाह्या
तां तुपधि मायामल्पतरां मनोदुष्प्रणिधान रूपं बाह्यां प्राणातिपात विषयमित्यर्थः ॥

मू. (३३) जह बालो जंपंतो कज्जमकज्जं च उज्जुयं भणइ ।
तं तह आलोइज्जा मायामोसं (मायामद) पमुत्तुणं ॥

वृ. केनविधिनालोचनीयमित्याह - यथा बालः स यो जल्पन्नजल्पन् कार्यमकार्यं भणितं-
वाभणितं च । ऋजुकं निर्मायतया स्वमातुः कथयति । न पुनरेवं चिंतयति लज्जनीयमेतदत्र न
वाच्यं, एतच्च वाच्यमिति । तत्रार्थैव । लोचयेत् गुरोः प्रकटयेत् । मायां प्रच्छादनरूपां मृषां चान्यथा-
कथनरूपां परित्यजेत् ॥

मू. (३४) नाणंमि दसणंमि य तवे चरित्ते य चउसुवि अकंपो ।
धीरो आगमकुसलो अपरिस्सावी रहस्साणं ॥

वृ. ज्ञानं पंचप्रकारकेयाज्यः । तथा दर्शने क्षायोपशमिका वा योज्यः । तपसि- द्वादशप्रकार,
चारित्र्ये य सामायिकादौ चतुर्धापि योज्यः । धीरो धैर्यमापादयति । आगमकुशलः अप्रतिश्रावीकेषां
रहस्थानां आलोयकेनालोचितानां ।

मू. (३५) रागेण व दोसेण व जं भे अकयन्नुया पमाएणं ।
जो मे किंचिवि भणिवि भणिओ तमहं तिविहेण खामेमि ॥

वृ. रागेण । अतिप्रेमवशात् । प्रमादस्खलितादौ शिक्षितेनाधिष्टेन युक्तिमपि भवतं ।
अकृतज्ञतया प्रमादेन वाविरूपमाचरितं तं सर्वक्षमयामि यो मया कश्चिद्विरूपोऽलीकोऽधृ-
तादिर्भवतां भणितस्तंहं त्रिविधेन क्षमयामि ॥

मू. (३६) तिविहं भणांति मरणं बालाणं बालपंडियाणं च ।
तइयं पंडितमरणं जं केवलिणो अणुमरंति ॥

वृ. त्रिप्रकारं बाला इव बालः अज्ञानाविवेक विकलत्वात् । असंयता अविरत सम्यग्
दृष्टिपर्यतास्तेषां बालानां तथा अविरतत्वेन बालादेशविरत्वेन च बाल पण्डिता, बालः, तृतीयं
विज्ञानयुक्तत्वा-पंडिताः बुधतत्वास्तेषां मरणं पंडितयद्यस्माकेवलिनोऽनु प्रियंते । यतस्तेपि
पादयोपगमन कुर्वतीति ॥

मू. (३७) जे पुण अट्टमईया पयलियसत्ता य वंकाभावा य ।
असमाहिणा मरंति न हु ते आराहगा भणिया ॥

वृ. समाधि मरणे न मर्तव्यं असमाधिमरणे दोषा इति दर्शयन्नाह - ये जीवाः अष्टोम दस्थानानि येषां ते अद्दृष्टमदिकाः प्रचलिता विषयकषायादिभिः सन्मागात्परिभ्रष्टा संज्ञा बुद्धिर्येषां ते, अथवा प्रगलतसंज्ञं, चः समुच्चये वंच्यते आत्मापरोवा ऐहिक पारत्रिकलाभस्यायन सवक्रः । अथवा वंकः कुटिलः, असमाधिना अचित्तास्वास्थ्यरूपया प्रियंते ॥

मू. (३८) मरणे विराहिण् देवदुग्गई दुलहा य किर बोही ।
संसारो य अनंतो होइ पुणो आगमिस्साणं ॥

वृ. मरणे विराधते निदानादिनादेव दुर्गतिर्भवति दुर्लभो दुष्प्रापश्च किलात्रोक्तो बोधः । अनंत पुद्गल परावर्त परिभ्रमणरूपः संसारो भवति । प्राकृतत्वात् वचनव्यत्ययः । अनंतसंसार परिभ्रमणमिति प्राकृतत्वादागमिष्यत काले ॥

मू. (३९) का देवदुग्गई का अबोहि केणेव वुज्झई मरणं ।
केण अनंतमपारं संसारे हिंडई जीवो ॥

वृ. अथ शिष्यस्तु प्रश्नयन्नाह - 'कादेव०' । (अथ प्रश्नस्य निर्वचनमाह)-

मू. (४०) कंदप्पदेवकिब्बिसअभियोगा आसुरी य संमोहा ।
ता देवदुग्गईओ मरणंमि विराहिण् हुंति ॥

वृ. कंदर्पोतद्दहास हसनं कंदर्पकरणे शीलाः कंदर्पाश्च ते देवाश्च कंदर्प देवाः । किंत्विषं पापं ज्ञानाद्याऽशा तनादिकं । तद्योगादेवाऽपिकिंत्विषिकाः । अभियोजनभियोगाः । तद्योगादेवा अपि अभियोगाः अभियोगरूपा दुर्गति इत्यर्थः । असुराणां भावः कर्म वा असुरेणचंडकोपेन चरंत्यासुरिकादेवा अपि संमोहयंत्युन्मार्गदर्शनादिना मार्गान्मोक्ष मार्गोधसयंति ये ते संमोहः ता एतदैव दुर्गतयो मरणे विराधिते । एतद्गत्यादि भवंति ॥

मू. (४१) मिच्छदंसणरत्ता सनियाणा कण्हलेसमोगादा ।
इय जे मरंति जीवा तेसिं दुलहा भवे बोही ॥

वृ. देवदुर्गति इति तस्य प्रश्नस्य निर्वचनमुक्तमथ का अबोही तस्य निर्वचनमाह । विपर्यस्तदृशं मिथ्यात्व तत्र रताः । तथा सहनिदानेन देवत्वावि प्रार्थनारूपेण वर्तत इति सनिदानाः तथा कृष्णां सर्व निकृष्टं । लेशां जीवपरिणामरूपामवगाढा प्राप्ताः ।

मू. (४२) सम्मदंसणरत्ता अनियाणा सुक्कलेसमोगादा ।
इय जे मरंति जीवा तेसिं सुलहा भवे बोही ॥

वृ. का अबोहीत्यस्योत्तर मुक्तमथतद्विपक्षभूतं बोधिसुलभत्वमाह । सम्ममित्यादि ॥

मू. (४३) जे पुण गुरुपडिनीया बहुमोहा ससबला कुसीला य ।
असमाहिणा मरंति ते हुंति अनंतसंसारी ॥

वृ. अथ केन अनंत पारमिति प्रश्नस्य निर्वचनमाह जे पुण० गृणातितत्वमिति । गुरुस्वंप्रीत्याश्रित्यप्रत्यनीका । गुर्वाशातना । तथा बहुण त्रिंशन्मोहनीयस्थानवर्तिनः बहुमोहा सह सबलैरेकविंशत्यासबलस्थानैर्वर्तते इति कुशीलाः च समुच्चये ॥

मू. (४४) जिनवयणे अनुरत्ता गुरुवयणं जे करंति भावेणं ।
असबल असंकिलिद्धा ते हुंति परित्तसंसारी ॥

बृ. जिनवचने अनुरुकतास्ताद्वासितमनसः गुरुवचनं धर्माचार्योपदेशं असबला शबलस्थानदूरवर्तिनः असंक्लिष्टास्तुपरित्त संसारिणा । भवंतीत्यर्थः ॥

मू. (४५) बालमरमाणि बहुसो बहुयाणि अकामगाणि मरणाणि ।
मरिहंति ते वराया जे जिनवयणं न याणांति ॥

बृ. ये वराका जिनवचनं न जानंति ते बालमरणानि शस्त्रग्रहणादीनि बहुशो मरिष्यति तथा बहुनि बहुकानि च अकामकानि रभिलाषाति मरणानि केचित् । केचित् वराका महारोगादि दुःखपीडिता अनिच्छंतोपि मरिष्यंति । जिनवचन बाह्याः संतः ॥

मू. (४६) सत्यग्गहणं विसभक्खणं च जलणं च जलपवेसो य ।
अणयारभंडसेवी जम्मणमरणानुबंधीणि ॥

बृ. तीर्थादी मस्तकेकक्रच दापनं, विष तालुपुटादिः वैराभ्यात्ज्वलन प्रवेशः, पंचाग्नि तपश्च जलप्रवेशः पयासि निमज्जानं माघमासे च शब्दादन्यदपि तु बंधनादि बालमरणं ज्ञातव्यं आचारः शास्त्रविहितो व्यवहारस्येन भांडमुपकरणमाचारता वा अनावारता सेवितुं शीलं येषां ते परिव्राजकादयो मिथ्यादृष्टयः । जन्ममरणानि तान्यनुबंधीनि बहुनि मरिष्यंतीत्यर्थः

मू. (४७) उट्टमहे तिरियंमिवि मयाणि जीवेण बालमरणाणि ।
दंसणनाणसहगओ पंडिअमरणं अणुमरिस्सं ॥

बृ. ऊर्ध्वलोकः अधोलोकः अधोग्रामादौ तिर्यगलोकेपि चाष्टादश योजन शतमाने भृतानि अनुभूतानि दर्शन ज्ञान समन्वितः सन अनुमरिष्ये ॥

मू. (४८) उव्वेयणयं जाई मरणं नरएसु चेयणाओ य ।
एयाणि संभरंतो पंडियमरणं मरसु इण्हि ॥

बृ. उद्वेग जनकं भयानकमुद्वेगकारि किं जति मरणंत संसारे भ्रमतस्ते भविष्यतीत्याध्याहारः । नरकेषु वेदनाः छेदनाद्याः एतानि संस्मरन् चिंतयन् ॥

मू. (४९) जइ उप्पज्जइ दुक्खं तो इट्टव्वो सहावओ नवरं ।
किं किं मए न पत्तं संसारे संसरंतेणं ? ॥

बृ. अथ गुरुणा श्रावित व्रतविराधने क्षपकचिता । जई यदितुत्पद्यते जायते दुःखं कष्टं । ततो इष्टव्यो जेय स्वभावत स्वत प्रादुर्भावः न कोप्यात्म व्यतिरिक्तो धन्यो हेतु । आत्मैव हेतु रिति विचिंतयति । अथवा नवरं पुनः कियदुखमेतत् । पुरापि का दुःख परंपरा मे मया । मएत्तिमदेतद जात्यादौ असक्तचेत संसारे संसरता । भ्रमता स तान प्राप्तानानुभूताः परंता अकामनिर्जया सोढाः अल्पस्यसेहते फलविशेषः । इदानीच्चानंतगुणनिर्जराभाहेतुत्वा त्सम्यक् सोढव्या इत्यर्थः अथवा यदितुत्पद्यते दुःखं ततः किं कर्तव्यं इत्यहेतो तदाद्रष्टव्यो सौसखा मित्रं रागादि । पुरुषादिर्वा कथंभूतः सखा आपदं ददातीति आपदः । ससखा दृष्टव्यः नवरमयं विशेषः । काश्च पतकत्री मे इति मां कर्मतापम् अन्नं न प्राप्ता । अथवा आपत कर्मतापत्रा मया कर्ता न प्राप्तानु लब्धा किं विशिष्ट न संसरतापरिभ्रमता संसारे ॥

मू. (५०) संसारचक्कवालांमि सव्वेऽविय पुग्गला मए बहुसो ।
आहारिया य परिणामिया य नाहं गओ तित्ति ॥

वृ. भवचक्रे भ्रमता मया सर्वेपि पुद्गलाः समग्रोपि पुद्गलास्तिकायः बहुशो अनेकशः आहारर्थेन गृहिता-परिणामिताश्च तद् स्ववेदनेन नाहं तृप्तिं गतो न संतोषमापन्न इत्यर्थः ॥

मू. (५१) तणकड्ढेहि व अग्गी लवणजलो वा नईसहस्सेहिं ।

न इमो जीवो सब्बो तिप्पेउं कामभोगेहिं ॥

वृ. केन दृष्टान्तेन तण० स्पष्टाः नवरं न 'इमो' न वायजीवः । शक्यस्तर्पयितुं तृप्ती कर्तुं कामशब्दरूप गंधाः । भोग रस स्पर्शास्तृप्ति इत्यर्थः ॥

मू. (५२) आहारनिमित्तेण मच्छा गच्छंति सत्तमिं पुढविं ।

सच्चित्तो आहारो न खमो मणसावि पत्थेउं ॥

वृ. अथ तेषु गृधस्यदोषान् आह-आहारेण हेतुनामत्स्या यांति सप्तमीं पृथ्वीं सचित्तमाहारं मनसापि प्रार्थयितुं न क्षमेते न सहत ॥

मू. (५३) पुव्वि कयपरिकम्मो अनियाणो ऊहिऊण मडबुद्धी ।

पच्छा मलियकसाओ सज्जो मरणं पडिच्छामि ॥

वृ. इति विज्ञातविषय विपाको भावित गुरुपदेशश्च क्षपको यदुणति तदाह । 'पुव्वि०' पूर्वं प्रथमं चत्वारि विचित्र । इत्यादिक्रमेण कृत परिकर्मात्तिततो कृष्ट मध्यमजघन्य द्वादश (वर्ष द्वादश) मास द्वादश पक्षः संलेखनः । अनिदानो निदानरहितः । ईहिऊण वितर्क्य विचार्य सति तत्कालोत्पन्नं बुद्धिमुत्तरकाल भाविनीयपश्चाद्विचारणानंतरं मलिन कषायो मर्दित संपरायः सनसद्योज्ञादिति प्रतीष्टान्यंगी करोति ॥

मू. (५४) अक्कडेऽचिर भाविय ते पुरिसा मरणदेसकालमि ।

पुव्वकयकम्मपरिभावणाए पच्छा परिवडंति ॥

वृ. अथ ये अप्रशस्ताने परिकर्मवान् शन प्रतिपद्यंते तेषामपायमाह - 'अक्कड' अप्रशस्ता-तेनावसरे आराधनां कुर्वति । चिरंप्रभूतं कालं भावितः परिकर्मित आत्मायै स्ता अवि विभक्तिलोपः प्राकृतत्वात् ते कृतानवसराधनाः पुरुषामरण देशकाले मरण समये पूर्वकृत कर्मपरिभावनातश्च प्राकृतन कर्मविपाकोदयतः । परिकर्मित आत्मायै स्तेति पतंति निदानानि कुर्वति नंदिषेणवत् । दुर्गतिं च यांति करड क्रुडवत् ॥

मू. (५५) तम्हा चंदगविज्जं सकारणं उज्जुएण पुरिसेणं ।

जीवो अविरहयगुणो कायव्वो मुखमग्गंमि ॥

वृ. यदि प्रस्तावकारिणाम कृताभ्यासानां च दोषस्मात् किं कर्तव्यमिति गुरुपदेशमाह । 'तम्हा' ० चंडकबंध्येवामदक्षिणावर्तं भ्रमदष्ट चक्रारक्रमध्यं निर्गच्छदूर्ध्वमुखशर प्रयोगतो भूस्तल्लिल कुंडिका तैलांतः प्रतिबिंबित गमनस्थाधोमुख पुत्तलिका वामलोचनचंद्रकवेध्यं राधावेधमित्यर्थः सकारणं सहेतुकमुद्युक्तेन पुरुषेण साध्यमित्यध्याहारः । यथा चंद्रक वेध्यां राधावेध्यां सकारणं राज्यादि लाभकृते केनापि सुरे प्रदत्त कल्पेन राजपुत्रेण साद्यते एवं त्वयापि चंद्रकवेध्यमिव कृते तु चंद्रकवेध्यमनशनं सकारणं स्वर्गापवर्गकमला लाभस्तुक्तेन सावधानेन साध्यमित्यर्थः । तर्हि कथंसाध्यत इत्याह - जीवोआत्मारूपा अविरहितगुणः । अमुक्तज्ञानदर्शन चारित्र गुणः कर्तव्यः मोक्ष २ मार्गज्ञानदर्शनचारित्रतयो रूपात्तथ्यवस्थितोहि चंद्रकवेध्यमाराधनां साध्यतीत्यर्थः

मू. (५६) बाहिरजोगविरहिओ अब्भितरझाणजोगमल्लीणो ।

जह तंमि देसकाले अमूढसन्नो चयइ देहं ॥

कथं मोक्षमार्गे जीव कर्तव्य इत्याह - 'बहि०' बाह्ययोगैर्बाह्यसंबंधैर्गच्छोपकरणादिभिर्विरहितो विमुक्ताः अभ्यन्तरध्यानयोग्य जिनसाधुगुण कित्तण इत्यादि रूपं अथआश्रित स्वधा कर्तव्य इत्याधाहारः यथा तस्मिन् देशकाले तस्मिन्नवसरे मूढ सन्नं अविगत चेतनस्त्वर्जति देहं ॥

मू. (५७) हंतूण रादोसं छित्तूण य अड्कम्मसंघायं ।

जम्मणमरणऽरहट्टं भित्तूण भवा विमुच्चिहिसि ॥

एवं च वच्छतव देहत्यागिनः किं भावीत्याह । 'हंतू'० भित्त्वाऽष्टकर्म संकलिका शृंखलां जन्ममरणरहट्टे भवनो जीवाः कर्मराशि प्रतिबंधा बलीवर्दवत् सततं परिभ्रमन्ति । तत्रापि ये केचनपि प्रमत्ता संतः पर्यटन्ति तीव्र दुःखानि सहन्ति । ये पुनरप्रमत्ता भ्रमन्ति । ते गुरुदेशना मोचिता संतोषे बंधरहिता सर्वांग मोक्षकरां सुगतिं प्राप्नुवंतमेवं भूतं जन्ममरणा रहट्टंछित्वा संसारात् मोक्षसेत्वं ॥

मू. (५८) एयं संव्वुवएसं जिनदिट्टं सट्टंहामि ति विहेणं ।

तसथावरखेमकरं पारं निव्वाणमग्गस्स ॥

वृ. एवं गुरुपकृते क्षपको वदति एवं एवं एतं वा सर्वमुपदेशं जिनदष्टं श्रद्धो । त्रिविधेन-मनोवाक्कायेन कथंभूतमुपदेशं त्रसस्थावर क्षेमकरं सर्वजीवकल्याणकारि पुनःकथंभूतं पारंपरतीरं कस्य निर्वण मार्गस्य मोक्षपथस्येत्यर्थः ॥

मू. (५९) न हु तम्मि देसकाले सक्को बारसविहो सुयक्खंधो ।

सच्चो अनुचिंतेउं धणियंपि समत्थचित्तेणं ॥

वृ. अविरहितगुणश्रुत चिंतनात् भवंति तदाह - न हु० नैवतस्मिन् देशकाल पर्यंत समये शिथिली भव सुबंधनेषु स्वलति जिह्वाबले अपत्यांयांश्रुत शक्ति । शक्यः शकनीयौ द्वादशविधौ द्वादश प्रकारः श्रुतस्कंधः सर्वानिरविशेषः अनुचिंतयितुं धणियमित्यर्थमपि समर्थयित्वेन दृढश्रुत शक्तिनापि ॥

मू. (६०) एगंमिवि जम्मि पए संवेगं वीयरायमग्गंमि ।

गच्छइ नरो अभिक्खं तं मरणं तेण मरियव्वं ॥

वृ. अत एकस्मिन्नापि यस्मिन्पदेस्थाने एक गाथा एक पदरूपे अधीते सति वीतराग मार्गे संवेगं मोक्षाभिलाषरूपं गच्छति प्राप्नोति नरो-मनुष्यो । भीक्षुं तन् मरणात् संवेग प्राप्तिरूपं तेन पदेन हेतुना मर्तव्य मित्यर्थः ॥

मू. (६१) ता एगंमि सिलोगं जो पुरिसो मरणदेसकालम्मि ।

आराहणोवउत्तो चिंतंतो राहगो होइ ॥

वृ. ततः किमित्याह । ता एण० । तस्मात् ततो एकमपि श्लोकं च परमेष्ठि नमस्कार स्मरणरूपं यः पुमान् मरणकाले आराधनोपयुक्तः सन् चिंतयति सर्वं चिंतयन् स्म तूनाराधको भवति ॥

मू. (६२) आराहणोवउत्तो कालं काऊण सुविहिओ सम्मं ।

उक्कोसं तिन्नि भवे गंतूणं लहइ निव्वाणं ॥

वृ. आराधकस्य किं फलं 'आरा' ० आराधनयति तुक्तमर्थे प्रतिपत्यातुपयुक्तः । तुघतः कालं तद्यसुविहित सुसाधुः सम्यक् तुक्कृतोऽतिशयेन सम्यगाराधनां कृत्वा त्रीन् भवान् गत्वा लभते निर्वाणं मोक्षमित्यर्थः । एतदुक्तं भवति यदि परमसमाध्यानेन काले कति सम्यक् । ततश्च तृतीये भवे अवश्यं सिद्धति ॥

मू. (६३) समणोति अहं पढमं वीयं सव्वत्थ संजओमिति ।
सव्वं च वोसिरामि एयं भणियं समासेणं ॥

वृ. एवं विज्ञाताराधने फलः कया वा सन् या सर्वं व्यसृजतीत्याह । समणो तिअहं पढमं वीअं सव्वत्थं संजतुमिति सव्वं च वोसिरामि एयं भणियं समासेणं । प्रथमं तावदहं श्रमणो महाव्रतांगीकराकृत तपः द्वितीयं सर्वत्रं समित्त गुप्त्या संयतोस्मितिगृहीते इन्द्रियः । ततः किं ममैवविधस्य ततः किं प्रतिबंधेनाहाराभिलाषेण वा किं तं सर्वमपि व्यत्सृजामि एव समासेन भणितमित्यर्थः

मू. (६४) लद्धं अलद्धपुव्वं जिनवयण सुभासियं अमियभूयं ।
गहिओ सुग्गइमग्गो नाहं मरणस्स वीहेमि ॥

वृ. अथ क्षपको भावनां भावयन्निदमाह-लद्धं-प्राप्तम् अलद्धं पूर्वं परस्मिन् भवे परिभ्रमतामयान् कदाचिदाराधना वस्तु अनुभूतमित्यर्थः । जिनवचन सुभाषितं । अमृतभूतं देव भोज्यं तुल्यं गृहीतोभयः सुगतिमार्गो मोक्षमार्ग नैहमिदानीं मरणस्य विभेमीत्यर्थः ।

मू. (६५) धीरेणवि मरियव्वं काउरिसेणवि अवस्स मरियव्वं ।
दुण्हंपि हु मरियव्वे वरं खु धीरत्तणे मरिउं ॥

वृ. तथा धीरेणापि सुभटेनापि समर्तव्यं कायरामापि मर्तव्यं द्वाभ्यामपि प्रकाराभ्यां दुस्फटं मर्तव्यमेव तस्माद्द्वरंखु निश्चये धीरत्वेन मर्तुं युक्तमित्यर्थः ।

मू. (६६) सीलेणवि मरियव्वं निस्सीलेणवि अवस्स मरियव्वं ।
दुण्हंपि हु मरियव्वे वरं खु सीलत्तणे मरिउं ॥

वृ. शीलेनापि अलुप्त समाचारेण पालित निज प्रतिज्ञेनापि मर्तव्या । निशीलेनापि प्रथप्रतिज्ञेनापि मर्तव्यं । द्वाभ्यामपि भेदाभ्यां मर्तव्यं तस्माद्द्वरं खु शीलत्वेन मर्तुमित्यर्थः ।

मू. (६७) नाणस्स दंसणस्स य सम्भत्तस्स य चरित्तजुत्तस्स ।
जो काही उवओगं संसारा सो विमुच्चिहिसि ॥

वृ. इति स्थिरीभूते क्षपके गुरु सामान्योपदेशं फलश्वरेण गाथायं च केनाह - ज्ञानस्य विशेषोपयोगस्य दर्शनस्य सामान्योपयोगस्य सम्यक् तस्यनिशंक्तिद्याष्ट प्रकारस्य चारित्रस्य समितिगुप्तिभेदतोऽष्ट भेदस्य यः साधुः करिष्यति उपयोगं सावधानं त्वं स मुनिः । संसाराद् भवानिधि मोक्ष्यते बुध्यस्यतीत्यर्थः ॥

मू. (६८) चिरउसियबंभयारी पप्फोडेऊण सेसयं कम्मं ।
अनुपुव्वीइ विसुद्धो गच्छइ सिद्धिं धुयकिलसो ॥

वृ. चिरमुषितो ब्रह्मचारी येन सचिरोषितः ब्रह्मचार प्रस्फोद्य विध्नय शेषकंपूर्वं क्षिप्तो धरितं कर्मज्ञानावरणादि आनुपूर्वाक्रमेण विशुद्धो कर्ममलक्षालनात् क्षितभयात्कलेशः ।

मू. (६९) निक्कसायस्स दंतस्स, सूरस्स ववसाइणो ।
संसारपरिभीयस्स, पच्चक्खाणं सुहं भवे ॥

निष्कषायस्य कषायरहितस्य दांतस्य इंद्रिय दमेन सूरस्य मोहमल्लजये, व्यवसायित आराधना पताका लाभाय संसारपरिभीतस्य भीरो । प्रत्या० अनशन प्रतिपत्तिरूपं शुभं भवतु ।

मू. (७०) एयं पच्चक्खाणं जो काही मरणदेसकालम्भि ।
धीरो अमूढसन्नो सो गच्छइ सासयं ठाणं ॥

एतत् प्रत्याख्यानं अनशन प्रतिपत्तिरूपं यः कोपि अन्योपि करिष्यति मरणदेशकाले धीरो विद्वान् न मूढा संज्ञा ज्ञानं यस्य सो अमूढसंज्ञः । संपूर्णज्ञानं इत्यर्थः । (स गच्छति यात्युत्तम स्थानं मोक्षस्थानमित्यर्थः ।)

मू. (७१) धीरो जरमरणविऊ वीरो विन्नाणनाणसंपन्नो ।
लोगस्सुज्जोगरो दिसउ खयं सच्चदुक्खाणं ॥

धियाराजत इति धीरस्तीर्थकृता जरामरणे वृद्धत्वनिधने वेत्तीति जरामरणवित् तथाधियं बुद्धिं सर्वेषां भव्यानामराति ददातीति धीरः । विशिष्टज्ञानं केवलज्ञानं । ज्ञायत इति ज्ञानं । तदेव सामान्यावबोधरूपं ताभ्यां संपन्नं संयुक्तः लोकस्य चतुर्दश रज्ज्वात्मकयोद्योतकरोतु क्षयं विनासं सर्वं दुरितानां सर्वं पापानां सर्वकर्मणामित्यर्थः ॥

मुनि दीपरत्नसागरेण संशोधिता सम्पादिता आतुरप्रत्याख्यान प्रकीर्णकस्य
गूणरत्नसूरिविरचिता टीका (अवचूर्णिः) परिसमाप्ता

२५ द्वितीय प्रकीर्णकं आतुरप्रत्याख्यानं समाप्तं

***

ભાવભરી વંદના

જેમના દ્વારા સૂત્રમાં ગુંથાયેલ જિનવાણીનો ભવ્ય વારસો
વર્તમાનકાલીન “આગમસાહિત્ય”માં પ્રાપ્ત થયો
એ સર્વે સૂરિવર આદિ આર્ષ પૂજ્યશ્રીઓને-

પંચમ ગણધર શ્રી સુધર્મા સ્વામી	ચૌદ પૂર્વધર શ્રી ભદ્રબાહુ સ્વામી		
દશ પૂર્વધર શ્રી શય્યાભવસૂરિ	(અનામી) સર્વે શ્રુત સ્થવીર મહર્ષિઓ		
દેવવાચક ગણિ	શ્રી શ્યામાચાર્ય		
દેવદ્વિગણિ ક્ષમાશ્રમણ	જિનભદ્ર ગણિ ક્ષમાશ્રમણ		
સંઘદાસગણિ	સિદ્ધસેન ગણિ		
જિનદાસ ગણિ મહત્તર	અગત્યસિંહ સૂરિ		
શીલાંકાચાર્ય	અભયદેવસૂરિ		
મલયગિરિસૂરિ	ક્ષેમકીર્તિસૂરિ		
હરિભદ્રસૂરિ	આર્યરક્ષિત સૂરિ (?)		
દ્રોણાચાર્ય	ચંદ્ર સૂરિ		
વાદિવેતાલ શાંતિચંદ્ર સૂરિ	મલ્લધારી હેમચંદ્રસૂરિ		
શાંતિચંદ્ર ઉપાધ્યાય	ધર્મસાગર ઉપાધ્યાય		
ગુણરત્નસૂરી	વિજય વિમલગણિ		
વીરભદ્ર	ઋષિપાલ	બ્રહ્મમુનિ	તિલકસૂરિ
સૂત્ર-નિર્ધુક્તિ - ભાષ્ય - ચૂર્ણિ - વૃત્તિ - આદિના રચયિતા અન્ય સર્વે પૂજ્યશ્રી			

વર્તમાન કાલિન આગમ સાહિત્ય વારસાને

સંશોધન-સંપાદન-લેખન આદિ દ્વારા મુદ્રીત/અમુદ્રીત સ્વરૂપે રજૂ કર્તા
સર્વે શ્રુતાનુરાગી પૂજ્યપુરુષોને

આનંદ સાગરસૂરિજી	ચંદ્રસાગર સૂરિજી	મુનિ માણેક
જિન વિજયજી	પુન્યવિજયજી	ચતુરવિજયજી
જંબુ વિજયજી	અમરમુનિજી	કનૈયાલાલજી
લાભસાગરસુરિજી	આચાર્ય તુલસી	ચંપક સાગરજી

સ્મરણાંજલિ

બાબુ ધનપતસિંહ	પં૦ બેચરદાસ	પં૦ જીવરાજભાઈ
પં૦ ભગવાનદાસ	પં૦ રૂપેન્દ્રકુમાર	પં૦ હીરાલાલ
શ્રુત પ્રકાશક સર્વે સંસ્થાઓ		

४५ आगम भूण तथा विवरणानुं श्लोक प्रमाणादर्शक कोष्टक

क्रम	आगमसूत्रनाम	मूल श्लोक प्रमाण	वृत्ति-कर्ता	वृत्ति श्लोकप्रमाण
१.	आचार	२५५४	शीलाङ्गाचार्य	१२०००
२.	सूत्रकृत	२१००	शीलाङ्गाचार्य	१२८५०
३.	स्थान	३७००	अभयदेवसूरि	१४२५०
४.	समवाय	१६६७	अभयदेवसूरि	३५७५
५.	भगवती	१५७५१	अभयदेवसूरि	१८६१६
६.	ज्ञाताधर्मकथा	५४५०	अभयदेवसूरि	३८००
७.	उपासकदशा	८१२	अभयदेवसूरि	८००
८.	अन्तकृद्दशा	९००	अभयदेवसूरि	४००
९.	अनुत्तरोपपातिकदशा	१९२	अभयदेवसूरि	१००
१०.	प्रश्नव्याकरण	१३००	अभयदेवसूरि	५६३०
११.	विपाकश्रुत	१२५०	अभयदेवसूरि	९००
१२.	औपपातिक	११६७	अभयदेवसूरि	३१२५
१३.	राजप्रश्निय	२१२०	मलयगिरिसूरि	३७००
१४.	जीवाजीवाभिगम	४७००	मलयगिरिसूरि	१४०००
१५.	प्रज्ञापना	७७८७	मलयगिरिसूरि	१६०००
१६.	सूर्यप्रज्ञप्ति	२२९६	मलयगिरिसूरि	९०००
१७.	चन्द्रप्रज्ञप्ति	२३००	मलयगिरिसूरि	९१००
१८.	जम्बूद्वीपप्रज्ञप्ति	४४५४	शान्तिचन्द्रउपाध्याय	१८०००
१९थी	निरयावलिका	११००	चन्द्रसूरि	६००
२३.	(पञ्च उपाङ्ग)	-	-	-
२४.	चतुःशरण	८०	विजयविमलयगणि	(?) २००
२५.	आतुर प्रत्याख्यान	१००	गुणरत्नसूरि (अवचूरि)	(?) १५०
२६.	महाप्रत्याख्यान	१७६	आनन्दसागरसूरि (संस्कृतछाया)	१७६
२७.	भक्तपरिज्ञा	२१५	आनन्दसागरसूरि (संस्कृतछाया)	२१५
२८.	तन्दुल वैचारिक	५००	विजयविमलयगणि	(?) ५००
२९.	संस्तारक	१५५	गुणरत्न सूरि (अवचूरि)	११०
३०.	गच्छाचार*	१७५	विजयविमलयगणि	१५६०
३१.	गणिविद्या	१०५	आनन्दसागरसूरि (संस्कृतछाया)	१०५

ક્રમ	આગમસૂત્રનામ	• મૂલ શ્લોક પ્રમાણ	વૃત્તિ-કર્તા	• વૃત્તિ શ્લોકપ્રમાણ
૩૨.	દેવેન્દ્રસ્તવ	૩૭૫	આનન્દસાગરસૂરિ (સંસ્કૃત ણ્યા)	૩૭૫
૩૩.	મરણસમાધિ ★	૮૩૭	આનન્દસાગરસૂરિ (સંસ્કૃત ણ્યા)	૮૩૭
૩૪.	નિશીથ	૮૨૧	જિનદાસગણિ (ચૂર્ણિ) સહદાસગણિ (ભાષ્ય)	૨૮૦૦૦ ૭૫૦૦
૩૫.	વૃહત્કલ્પ	૪૭૩	મલયગિરિ+ક્ષેમકીર્તિ સહદાસગણિ (ભાષ્ય)	૪૨૬૦૦ ૭૬૦૦
૩૬.	વ્યવહાર	૩૭૩	મલયગિરિ સહદાસગણિ (ભાષ્ય)	૩૪૦૦૦ ૬૪૦૦
૩૭.	દશાશ્રુતસ્કન્ધ	૮૧૬	- ? - (ચૂર્ણિ)	૨૨૨૫
૩૮.	જીતકલ્પ ★	૧૩૦	સિદ્ધસેનગણિ (ચૂર્ણિ)	૧૦૦૦
૩૯.	મહાનિશીથ	૪૫૪૮	-	-
૪૦.	આવશ્યક	૧૩૦	હરિભદ્રસૂરિ	૨૨૦૦૦
૪૧.	ઔઘનિર્યુક્તિ	તિ. ૧૩૫૫	દ્રોણાચાર્ય	(?) ૭૫૦૦
-	પિન્ડનિર્યુક્તિ ★	તિ. ૮૩૫	મલયગિરિસૂરિ	૭૦૦૦
૪૨.	દશવૈકાલિક	૮૩૫	હરિભદ્રસૂરિ	૭૦૦૦
૪૩.	ઉત્તરાધ્યયન	૨૦૦૦	શાંતિસૂરિ	૧૬૦૦૦
૪૪.	નન્દી	૭૦૦	મલયગિરિસૂરિ	૭૭૩૨
૪૫.	અનુયોગદ્વાર	૨૦૦૦	મલધારીહેમચન્દ્રસૂરિ	૫૧૦૦

નોંધ :-

- (૧) ઉક્ત ૪૫ આગમ સૂત્રોમાં વર્તમાન કાળે પહેલાં ૧ થી ૧૧ અંગસૂત્રો, ૧૨ થી ૨૩ ઉપાંગસૂત્રો, ૨૪થી૩૩ પ્રકીર્ણકસૂત્રો ૩૪થી ૩૯ છેદસૂત્રો, ૪૦ થી ૪૩ મૂલસૂત્રો, ૪૪-૪૫ ચૂલિકાસૂત્રોના નામે હાલ પ્રસિદ્ધ છે.
- (૨) ઉક્ત શ્લોક સંખ્યા અમે ઉપલબ્ધ માહિતી અને પૃષ્ઠ સંખ્યા આધારે નોંધેલ છે. જો કે તે સંખ્યા માટે મતાંતર તો જોવા મળે જ છે. જેમકે આચાર સૂત્રમાં ૨૫૦૦, ૨૫૫૪, ૨૫૨૫ એવા ત્રણ શ્લોક પ્રમાણ જણવા મળેલ છે. આવો મત-ભેદ અન્ય સૂત્રોમાં પણ છે.
- (૩) ઉક્ત વૃત્તિ-આદિ જે નોંધ છે તે અમે કરેલ સંપાદન મુજબની છે. તે સિવાયની પણ વૃત્તિ-ચૂર્ણિ આદિ સાહિત્ય મુદ્રિત કે અમુદ્રિત અવસ્થામાં હાલ ઉપલબ્ધ છે જ.
- (૪) ગચ્છાચાર અને મરણસમાધિ ના વિકલ્પે ચંદાવેજ્ઞય અને વીરસ્તવ પ્રકીર્ણક આવે છે. જે અમે “આગમસુતાણિ” માં મૂળ રૂપે અને “આગમદીપ”માં અક્ષરશઃ ગુજરાતી અનુવાદ રૂપે આપેલ છે. તેમજ જીતકલ્પ જેના વિકલ્પ રૂપે છે એ

પંચકલ્પનું ભાષ્ય અમે “આગમસુત્તાણિ”માં સંપાદીત કર્યું છે.

- (૫) ઓઘ અને પિળ્લ એ બંને નિર્યુક્તિ વિકલ્પે છે. જે હાલ મૂલસૂત્ર રૂપે પ્રસિધ્ધ છે. જે બંનેની વૃત્તિ અમે આપી છે. તેમજ તેમાં ભાષ્યની ગાથાઓ પણ સમાવિષ્ટ થઈ છે.
- (૬) ચાર પ્રકીર્ણક સૂત્રો અને મહાનિશીય એ પાંચ આગમની કોઈ વૃત્તિ આદિ ઉપલબ્ધ થવાનો ઉલ્લેખ મળતો નથી. પ્રકીર્ણક ની સંસ્કૃત છાયા ઉપલબ્ધ છે તેથી મૂકી છે. નિશીય-દશા-જિતકલ્પ એ ત્રણેની ચૂર્ણિ આપી છે. જેમાં દશા અને જીતકલ્પ એ બંને ઉપરવૃત્તિ મળતી હોવાનો ઉલ્લેખ છે, પણ અમે તે મેળવી શક્યા નથી. જ્યારે નિશીય ઉપર તો માત્ર વીસમા ઉદ્દેશક:ની જ વૃત્તિ નો ઉલ્લેખ મળે છે.

▶ વર્તમાન કાળે ૪૫ આગમમાં ઉપલબ્ધ નિર્યુક્તિ: ◀

ક્રમ	નિર્યુક્તિ	શ્લોકપ્રમાણ	ક્રમ	નિર્યુક્તિ	શ્લોકપ્રમાણ
૧.	આચાર-નિર્યુક્તિ	૪૫૦	૬.	આવશ્યક-નિર્યુક્તિ	૨૫૦૦
૨.	સૂત્રવૃક્ત-નિર્યુક્તિ	૨૬૫	૭.	ઓઘનિર્યુક્તિ	૧૩૫૫
૩.	બૃહત્કલ્પ-નિર્યુક્તિ *	-	૮.	પિળ્લનિર્યુક્તિ	૮૩૫
૪.	વ્યવહાર-નિર્યુક્તિ *	-	૯.	દશવૈકાલિક-નિર્યુક્તિ	૫૦૦
૫.	દશાશ્રુત-નિર્યુક્તિ	૧૮૦	૧૦.	ઉત્તરાધ્યયન-નિર્યુક્તિ	૭૦૦

નોંધ :-

- (૧) અહીં આપેલ શ્લોક પ્રમાણ એ ગાથા સંખ્યા નથી. “૩૨ અક્ષરનો એક શ્લોક” એ પ્રમાણથી નોંધાયેલ શ્લોક પ્રમાણ છે.
- (૨) ★ વૃહત્કલ્પ અને વ્યવહાર એ બંને સૂત્રોની નિર્યુક્તિ હાલ ભાષ્ય માં ભળી ગઈ છે. જેનો યથાસંભવ ઉલ્લેખ વૃત્તિકાર મહર્ષિ એ ભાષ્ય ઉપરની વૃત્તિમાં કર્યો હોય તેવું જોવા મળેલ છે.
- (૩) ઓઘ અને પિળ્લનિર્યુક્તિ સ્વતંત્ર મૂલઆગમ સ્વરૂપે સ્થાન પામેલ છે તેથી તેનું સ્વતંત્ર સંપાદન આગમ-૪૧ રૂપે થયેલ છે. (તેમજ આ સંપાદનમાં પણ છે.)
- (૪) બાકીની છ નિર્યુક્તિમાંથી દશાશ્રુતસ્કન્ધ નિર્યુક્તિ ઉપર ચૂર્ણિ અને અન્ય પાંચ નિર્યુક્તિ ઉપરની વૃત્તિ અમે અમારા સંપાદનમાં પ્રકાશીત કરી છે. જ્યાં આ છ નિર્યુક્તિ સ્પષ્ટ અલગ જોઈ શકાય છે.
- (૫) નિર્યુક્તિકર્તા તરીકે ભદ્રવાહુસ્વામી નો ઉલ્લેખ જ જોવા મળે છે.

વર્તમાન કાળે ૪૫ આગમમાં ઉપલબ્ધ ભાષ્યં

ક્રમ	ભાષ્ય	શ્લોકપ્રમાણ	ક્રમ	ભાષ્ય	ગાથાપ્રમાણ
૧.	નિશીષભાષ્ય	૭૫૦૦	૬.	આવશ્યકભાષ્ય *	૪૮૩
૨.	બૃહત્કલ્પભાષ્ય	૭૬૦૦	૭.	ઓઘનિર્યુક્તિભાષ્ય *	૩૨૨
૩.	વ્યવહારભાષ્ય	૬૪૦૦	૮.	પિણ્ડનિર્યુક્તિભાષ્ય *	૪૬
૪.	પદ્મકલ્પભાષ્ય	૩૧૮૫	૯.	દશઘૈકાલિકભાષ્ય *	૬૩
૫.	જીતકલ્પભાષ્ય	૩૧૨૫	૧૦.	ઉત્તરાધ્યયનભાષ્ય (?)	-

નોંધ :-

- (૧) નિશીષ, બૃહત્કલ્પ અને વ્યવહારભાષ્ય ના કર્તા સહ્વદાસગણિ હોવાનું જણાય છે. અમારા સંપાદનમાં નિશીષ ભાષ્ય તેની ચૂર્ણિ સાથે અને બૃહત્કલ્પ તથા વ્યવહાર ભાષ્ય તેની-તેની વૃત્તિ સાથે સમાવિષ્ટ થયું છે.
- (૨) પદ્મકલ્પભાષ્ય અમારા આગમસુત્તાણિ ભાગ-૩૮ માં પ્રકાશીત થયું.
- (૩) આવશ્યકભાષ્ય માં ગાથા પ્રમાણ ૪૮૩ લખ્યું જેમાં ૧૮૩ ગાથા મૂલ્કભાષ્ય રૂપે છે અને ૩૦૦ ગાથા અન્ય એક ભાષ્યની છે. જેનો સમાવેશ આવશ્યક સૂત્ર-સટીકં માં કર્યો છે. [જો કે વિશેષાવશ્યક ભાષ્ય ખૂબજ પ્રસિધ્ધ થયું છે પણ તે સમગ્ર આવશ્યકસૂત્ર- ઉપરનું ભાષ્ય નથી અને અધ્યયનો અનુસારની અલગ અલગ વૃત્તિ આદિ પેટા વિવરણો તો આવશ્યક અને જીતકલ્પ એ બંને ઉપર મળે છે. જેનો અત્રે ઉલ્લેખ અમે કરેલ નથી.]
- (૪) ઓઘનિર્યુક્તિ, પિણ્ડનિર્યુક્તિ, દશઘૈકાલિકભાષ્ય નો સમાવેશ તેની તેની વૃત્તિ માં થયો જ છે. પણ તેનો કર્તા વિશેનો ઉલ્લેખ અમોને મળેલ નથી. [ઓઘનિર્યુક્તિ ઉપર ૩૦૦૦ શ્લોક પ્રમાણ ભાષ્યનો ઉલ્લેખ પણ જોવા મળેલ છે.]
- (૫) ઉત્તરાધ્યયનભાષ્યની ગાથા નિર્યુક્તિમાં ભળી ગયાનું સંભળાય છે (?)
- (૬) આ રીતે અંગ - ઉપાંગ - પ્રકીર્ણક - ચૂલિકા એ ૩૫ આગમ સૂત્રો ઉપરનો કોઈ ભાષ્યનો ઉલ્લેખ અમારી જાણમાં આવેલ નથી. કોઈક સ્થાને સાક્ષી પાઠ-આદિ સ્વરૂપે ભાષ્યગાથા જોવા મળે છે.
- (૭) ભાષ્યકર્તા તરીકે મુખ્ય નામ સહ્વદાસગણિ જોવા મળેલ છે. તેમજ જિનમદ્રગણિ-ક્ષમાશ્રમણ અને સિદ્ધસેન ગણિ નો પણ ઉલ્લેખ મળે છે. કેટલાંક ભાષ્યના કર્તા અજ્ઞાત જ છે.

વર્તમાન કાળે ૪૫ આગમમાં ઉપલબ્ધ ચૂર્ણ:

ક્રમ	ચૂર્ણ	શ્લોકપ્રમાણ	ક્રમ	ચૂર્ણ	શ્લોકપ્રમાણ
૧.	આચાર-ચૂર્ણ	૮૩૦૦	૯.	દશાશ્રુતસ્કન્ધચૂર્ણ	૨૨૨૫
૨.	સૂત્રકૃત-ચૂર્ણ	૯૯૦૦	૧૦.	પન્ચકલ્પચૂર્ણ	૩૨૭૫
૩.	ભગવતી-ચૂર્ણ	૩૧૧૪	૧૧.	જીતકલ્પચૂર્ણ	૧૦૦૦
૪.	જીવાભિગમ-ચૂર્ણ	૧૫૦૦	૧૨.	આવશ્યકચૂર્ણ	૧૮૫૦૦
૫.	જંબૂદ્વીપપ્રજ્ઞાસિ-ચૂર્ણ	૧૮૭૯	૧૩.	દશવૈકાલિકચૂર્ણ	૭૦૦૦
૬.	નિશીથચૂર્ણ	૨૮૦૦૦	૧૪.	ઉત્તરાધ્યયનચૂર્ણ	૫૮૫૦
૭.	વૃહત્કલ્પચૂર્ણ	૧૬૦૦૦	૧૫.	નન્દીચૂર્ણ	૧૫૦૦
૮.	વ્યવહારચૂર્ણ	૧૨૦૦	૧૬.	અનુયોગદારચૂર્ણ	૨૨૬૫

નોંધ :-

- (૧) ઉક્ત ૧૬ ચૂર્ણમાંથી નિશીથ, દશાશ્રુતસ્કન્ધ, જીતકલ્પ એ ત્રણ ચૂર્ણ અમારા આ સંપાદનમાં સમાવાઈ ગયેલ છે.
- (૨) આચાર, સૂત્રકૃત, આવશ્યક, દશવૈકાલિક, ઉત્તરાધ્યયન, નન્દી, અનુયોગદાર એ સાત ચૂર્ણ પૂજ્યપાદ આગમોદ્ધારક શ્રી એ પ્રકાશીત કરાવી છે.
- (૩) દશવૈકાલિકની બીજી એક ચૂર્ણ જે અગત્યસિંહસૂરિકૃત છે તેનું પ્રકાશન પૂજ્ય શ્રી પુન્યવિજયજીએ કરાવેલ છે.
- (૪) જંબૂદ્વીપપ્રજ્ઞાસિચૂર્ણ વિશે હીરાલાલ કાપડીયા પ્રશ્નાર્થચિહ્ન ઉભું કરે છે. ભગવતી ચૂર્ણ તો મળેજ છે, પણ હજી પ્રકાશીત થઈ નથી. તેમજ વૃહત્કલ્પ, વ્યવહાર, પન્ચકલ્પ એ ત્રણ હસ્તપ્રતો અમે જોઈ છે પણ પ્રકાશીત થયાનું જાણમાં નથી.
- (૫) ચૂર્ણિકાર તરીકે જિનદાસગણિમહત્તરનું નામ મુખ્યત્વે સંભળાય છે. કેટલાકના મતે અમુક ચૂર્ણના કર્તાનો સ્પષ્ટોલ્લેખ મળતો નથી.

“આગમ-પંચાંગી” એક ચિન્ત્ય બાબત”

૧ વર્તમાન કાળે પ્રાપ્ત આગમ સાહિત્યની વિચારણા પછી ખરેખર આગમના પાંચ અંગોમાં કેટલું અને શું ઉપલબ્ધ છે તે જાણ્યા પછી એક પ્રશ્ન થાય કે આગમ પંચાંગી ની વાતો કેટલી ચિન્ત્ય છે. અંગ-ઉપાંગ-પ્રકીર્ણક-ચૂલિકા એ ૩૫ આગમો ઉપર માધ્ય નથી. એટલે ૩૫ આગમનું એક અંગ તો અપ્રાપ્ય જ બન્યું. સૂત્ર પરત્વે ઉપલબ્ધ નિર્વૃક્તિ ફક્ત છ છે. એટલે ૩૬ આગમોનું એક અંગ અપ્રાપ્ય જ બન્યું. આ રીતે ક્યાંક માધ્ય, ક્યાંક નિર્વૃક્તિ અને ક્યાંક ચૂર્ણના અભાવે વર્તમાન કાળે સુવ્યવસ્થિત પંચાંગી એક માત્ર આવશ્યક સૂત્રની ગણાય.

૨ નન્દીસૂત્ર માં પંચાંગીને બદલે સંગ્રહણી, પ્રતિપત્તિઓ વગેરેના પણ ઉલ્લેખ છે.

▶ ૪૫ આગમ અંતર્ગત વર્તમાન કાળે ઉપલબ્ધ વિભાગો ◀

સૂચના :- અમે સંપાદીત કરેલ આગમસુત્તાણિ-સટીકં માં બેકી નંબરના પૃષ્ઠો ઉપર જમણી બાજુ આગમસૂત્ર ના નામ પછી અંકો આપેલ છે. જેમકે ૧/૩/૬/૨/૫૪ વગેરે. આ અંકો તે તે આગમના વિભાગીકરણને જણાવે છે. જેમકે આચારમાં પ્રથમ અંક શ્રુતસ્કન્ધનો છે તેના વિભાગ રૂપે બીજો અંક ચૂલા છે તેના પેટા વિભાગ રૂપે ત્રીજો અંક અધ્યયનનો છે. તેના પેટા વિભાગ રૂપે ચોથો અંક ઉદ્દેશક નો છે. તેના પેટા વિભાગ રૂપે છેલ્લો અંક મૂલનો છે. આ મૂલ ગદ્ય કે પદ્ય હોઈ શકે. જો ગદ્ય હોય તો ત્યાં પેરેબ્રાક્ સ્પર્શલથી કે છુટુ લખાણ છે અને ગાથા/પદ્ય ને પદ્યની સ્પર્શલથી || - || ગોઠવેલ છે.

પ્રત્યેક આગમ માટે આ રીતે જ ઓબ્લિકમાં (/) પછી ના વિભાગને તેના-તેના પેટા-પેટા વિભાગ સમજવા.

જ્યાં જે-તે પેટા વિભાગ ન હોય ત્યાં (/) ઓબ્લિક પછી ડેસ મુકીને તે વિભાગ ત્યાં નથી તેમ સુચવેલું છે.]

- (૧) આચાર - શ્રુતસ્કન્ધ:/ચૂલા/અધ્યયનં/ઉદ્દેશક:/મૂલં
ચૂલા નામક પેટા વિભાગ બીજા શ્રુતસ્કન્ધ માં જ છે.
- (૨) સૂત્રકૃત - શ્રુતસ્કન્ધ:/અધ્યયનં/ઉદ્દેશક:/મૂલં
- (૩) સ્થાન - સ્થાનં/અધ્યયનં/મૂલં
- (૪) સમવાય - સમવાય:/મૂલં
- (૫) મગવતી - શતકં/વર્ગ્ગ:-અંતરશતકં/ઉદ્દેશક:/મૂલં
અહીં શતકના પેટા વિભાગમાં બે નામો છે. (૧) વર્ગ્ગ: (૨) અંતરશતક કેમકે શતક ૨૧, ૨૨, ૨૩ માં શતક ના પેટા વિભાગનું નામ વર્ગ્ગ: જ ણાવેલ છે. શતક - ૩૨, ૩૪, ૩૫, ૩૬, ૪૦ ના પેટા વિભાગને અંતરશતક અથવા શતકશતક નામથી ઓળખાવાય છે.
- (૬) જ્ઞાતાધર્મકથા- શ્રુતસ્કન્ધ:/વર્ગ્ગ:/અધ્યયનં/મૂલં
પહેલા શ્રુતસ્કન્ધ માં અધ્યયન જ છે. બીજા શ્રુતસ્કન્ધ નો પેટાવિભાગ વર્ગ્ગ નામે છે અને તે વર્ગ્ગ ના પેટા વિભાગમાં અધ્યયન છે.
- (૭) ઉપાસકદશા- અધ્યયનં/મૂલં
- (૮) અન્તકૃદશા- વર્ગ્ગ:/અધ્યયનં/મૂલં
- (૯) અનુસ્તરીપપાતિકદશા- વર્ગ્ગ:/અધ્યયનં/મૂલં
- (૧૦) પ્રશ્નવ્યાકરણ- દ્વારં/અધ્યયનં/મૂલં
આશ્રવ અને સંવર એવા સ્પષ્ટ બે ભેદ છે જેને આશ્રવદ્વાર અને સંવરદ્વાર કહ્યા છે. (કોઈક દ્વાર ને બદલે શ્રુતસ્કન્ધ શબ્દ પ્રયોગ પણ કરે છે)
- (૧૧) વિપાકશ્રુત- શ્રુતસ્કન્ધ:/અધ્યયનં/મૂલં
- (૧૨) ઔપપાતિક- મૂલં
- (૧૩) રાજપ્રશ્નીય- મૂલં

- (૧૪) **જીવાજીવાભિગમ-** *પ્રતિપત્તિ:/* ઉદ્દેશક:/મૂલં
આ આગમમાં ઉક્ત ત્રણ વિભાગો કર્યા છે તો પણ સમજણ માટે પ્રતિપત્તિ: પછી એક પેટાવિભાગ નોંધનીય છે. કેમકે પ્રતિપત્તિ -૩-માં વૈરહય, તિરિક્ષજોગિય, મનુષ્ય, દેવ એવા ચાર પેટાવિભાગો પડે છે. તેથી તિપત્તિ/(નૈરહયઆદિ)/ઉદ્દેશક:/મૂલં એ રીતે સ્પષ્ટ અલગ પાડેલા છે, એજ રીતે દશમી પ્રતિપત્તિ ના ઉદ્દેશક: નવ નથી પણ તે પેટાવિભાગ પ્રતિપત્તિ: નામે જ છે.
- (૧૫) **પ્રજ્ઞાપના-** પદં/ઉદ્દેશક:/દ્વારં/મૂલં
પદના પેટા વિભાગમાં ક્યાંક ઉદ્દેશક: છે, ક્યાંક દ્વારં છે પણ પદ-૨૮ના પેટા વિભાગમાં ઉદ્દેશક: અને તેના પેટા વિભાગમાં દ્વારં પણ છે.
- (૧૬) **સૂર્યપ્રજ્ઞાસિ-** પ્રામૃતં/પ્રામૃતપ્રામૃતં/મૂલં
- (૧૭) **ચન્દ્રપ્રજ્ઞાસિ-** પ્રામૃતં/પ્રામૃતપ્રામૃતં/મૂલં
આગમ ૧૬-૧૭માં પ્રામૃતપ્રામૃત ના પણ પ્રતિપત્તિ: નામક પેટા વિભાગ છે. પણ ઉદ્દેશક: આદિ મુજબ તેનો વિશેષ વિસ્તાર થાયેલ નથી.
- (૧૮) **જમ્બૂદીપપ્રજ્ઞાસિ-** વક્ષસ્કાર:/મૂલં
- (૧૯) **નિરયાવલિકા -** અધ્યયનં/મૂલં
- (૨૦) **કલ્પવતંસિકા -** અધ્યયનં/મૂલં
- (૨૧) **પુષ્પિતાં -** અધ્યયનં/મૂલં
- (૨૨) **પુષ્પચૂલિકા -** અધ્યયનં/મૂલં
- (૨૩) **વણ્હિદશા -** અધ્યયનં/મૂલં
આગમ ૧૮ થી ૨૩ નિરયાવલિકાદિ નામથી સાથે જોવા મળે છે કેમકે તેને ઉપાંગના પાંચ વર્ગ તરીકે સૂત્રકારે ઓળખાવેલા છે. જેમાં વર્ગ-૧, નિરયાવલિકા, વર્ગ-૨ કલ્પવતંસિકા... વગેરે જાણવા
- (૨૪) **ધી ૩૩) ચતુ:શરણ (આદિ દશોપચત્રા) મૂલં**
- (૩૪) **નિશીય -** ઉદ્દેશક:/મૂલં
- (૩૫) **ઘૃહલ્કલ્પ -** ઉદ્દેશક:/મૂલં
- (૩૬) **વ્યવહાર -** ઉદ્દેશક:/મૂલં
- (૩૭) **દશાશ્રુતસ્કન્ધ -** દશા/મૂલં
- (૩૮) **જીતકલ્પ -** મૂલં
- (૩૯) **મહાનિશીય -** અધ્યયનં/ઉદ્દેશક:/મૂલં
- (૪૦) **આવશ્યક -** અધ્યયનં/મૂલં
- (૪૧) **ઓષ/પિણ્ડનિર્યુક્તિ -** મૂલં
- (૪૨) **દશવૈકાલિક -** અધ્યયનં/ઉદ્દેશક:/મૂલં
- (૪૩) **ઉત્તરાધ્યયન -** અધ્યયનં//મૂલં
- (૪૪- ૪૫) **નન્દી-અનુયોગદ્વાર -** મૂલં

અમારા સંપાદીત ૪૫ આગમોમાં આવતા મૂલ નો અંક તથા તેમાં સમાવિષ્ટ ગાથા

ક્રમ	આગમસૂત્ર	મૂલં	ગાથા	ક્રમ	આગમસૂત્ર	મૂલં	ગાથા
૧.	આચાર	૫૫૨	૧૪૭	૨૪.	ચતુ:શરણ	૬૩	૬૩
૨.	સૂત્રકૃત	૮૦૬	૭૨૩	૨૫.	આતુરપ્રત્યાખ્યાન	૭૧	૭૦
૩.	સ્થાન	૧૦૧૦	૧૬૧	૨૬.	મહાપ્રત્યાખ્યાનં	૧૪૨	૧૪૨
૪.	સમવાય	૩૮૩	૧૩	૨૭.	મક્તપરિણા	૧૭૨	૧૭૨
૫.	ભગવતી	૧૦૮૭	૧૧૪	૨૮.	તંદુલવૈવારિક	૧૬૧	૧૩૧
૬.	જ્ઞાતાધર્મકથા	૨૪૧	૫૭	૨૯.	સંસ્તારક	૧૩૩	૧૩૩
૭.	ઉપાસક દશા	૭૩	૧૩	૩૦.	ગચ્છાચાર	૧૩૭	૧૩૭
૮.	અન્તકૃદ્દશા	૬૨	૧૨	૩૧.	ગણિવિદ્યા	૮૨	૮૨
૯.	અનુતરોપપાતિક	૧૩	૪	૩૨.	દેવેન્દ્રસ્તવ	૩૦૭	૩૦૭
૧૦.	પ્રશ્નવ્યાકરણ	૪૭	૧૪	૩૩.	મરણસમાધિ	૬૬૪	૬૬૪
૧૧.	વિપાકશ્રુત	૪૭	૩	૩૪.	નિશીષ	૧૪૨૦	-
૧૨.	ઔપપાતિક	૭૭	૩૦	૩૫.	બૃહલ્કલ્પ	૨૧૫	-
૧૩.	રાજપ્રશ્નિય	૮૫	-	૩૬.	વ્યવહાર	૨૮૫	-
૧૪.	જીવાભિગમ	૩૧૮	૧૩	૩૭.	દશાશ્રુતસ્કન્ધ	૧૧૪	૫૬
૧૫.	પ્રજ્ઞાપના	૬૨૨	૨૩૧	૩૮.	જીતકલ્પ	૧૦૩	૧૦૩
૧૬.	સૂર્યપ્રજ્ઞાતિ	૨૧૪	૧૦૩	૩૯.	મહાનિશીથ	૧૫૨૮	૮
૧૭.	ચન્દ્રપ્રજ્ઞાતિ	૨૧૮	૧૦૭	૪૦.	આવશ્યક	૧૨	૨૧
૧૮.	જન્મ્વીપપ્રજ્ઞાતિ	૩૬૫	૧૩૧	૪૧.	ઓષનિર્યુક્તિ	૧૧૬૫	૧૧૬૫
૧૯.	નિરયાવલિકા	૨૧	-	૪૧.	વિન્હનિર્યુક્તિ	૭૧૨	૭૧૨
૨૦.	કલ્પવત્સિકા	૫	૧	૪૨.	દશવૈકાલિક	૫૪૦	૫૧૫
૨૧.	પુષ્પિતા	૧૧	૨	૪૩.	ઉત્તરાધ્યયન	૧૭૩૧	૧૬૪૦
૨૨.	પુષ્પચૂલિકા	૩	૧	૪૪.	નદી	૧૬૮	૧૩
૨૩.	વણ્હિદશા	૫	૧	૪૫.	અનુયોગદ્વાર	૩૫૦	૧૪૧

નોંધ :- ઉક્ત ગાથા સંખ્યાનો સમાવેશ મૂલં માં થઈ જ નથી છે. તે મૂલ સિવાયની અલગ ગાથા સમજવી નહીં. મૂલ ૧૭૬ એ અગ્રો સૂત્ર અને ગાથા બંને માટે નો આપેલો સંયુક્ત અનુક્રમ છે. ગાથા બધાંજ સંપાદનોમાં સામાન્ય અંક ધરાવતી હોવાથી તેનો અલગ અંક આપેલ છે. પણ સૂત્રના વિભાગ દરેક સંપાદકે ભિન્નભિન્ન રીતે કર્યા હોવાથી અમે સૂત્રાંક જુદો પાડતા નથી.

—: अमारा प्रकाशनी :-

- [१] अभिनव हेम लघुप्रक्रिया - १ - सप्ताङ्ग विवरणम्
 [२] अभिनव हेम लघुप्रक्रिया - २ - सप्ताङ्ग विवरणम्
 [३] अभिनव हेम लघुप्रक्रिया - ३ - सप्ताङ्ग विवरणम्
 [४] अभिनव हेम लघुप्रक्रिया - ४ - सप्ताङ्ग विवरणम्
 [५] कृदन्तमाला
 [६] चैत्यवन्दन पर्वमाला
 [७] चैत्यवन्दन सङ्ग्रह - तीर्थजिनविशेष
 [८] चैत्यवन्दन चौविशी
 [९] शत्रुञ्जय भक्ति [आवृत्ति-दो]
 [१०] अभिनव जैन पञ्चाङ्ग - २०४६
 [११] अभिनव उपदेश प्रासाद - १- श्रावक कर्तव्य - १ थी ११
 [१२] अभिनव उपदेश प्रासाद - २- श्रावक कर्तव्य - १२ थी १५
 [१३] अभिनव उपदेश प्रासाद - ३- श्रावक कर्तव्य - १६ थी ३६
 [१४] नवपद - श्रीपाल (शाश्वती ओणीना व्याख्यान ३पे)
 [१५] समाधि मरुत [विधि - सूत्र - पद्य - आराधना-मरुतलेद-संग्रह]
 [१६] चैत्यवन्दन भाषा [७७७ चैत्यवन्दनो-संग्रह]
 [१७] तत्त्वार्थ सूत्र प्रबोधटीका [अध्याय-१]
 [१८] तत्त्वार्थ सूत्रना आगम आधार स्थानो
 [१९] सिद्धायलनो साथी [आवृत्ति - भे]
 [२०] चैत्य परिपाटी
 [२१] अमदावाद जिनमंदिर उपाश्रय आदि डिरेक्टरी
 [२२] शत्रुञ्जय भक्ति [आवृत्ति - भे]
 [२३] श्री नवकारमंत्र नवलाभ जप नौधपोथी
 [२४] श्री यारित्र पद्य ओक करोड जप नौधपोथी
 [२५] श्री भारप्रत पुस्तिका तथा अन्य नियमो - [आवृत्ति - यार]
 [२६] अभिनव जैन ध्यांग - २०४२ [सर्वप्रथम १३ विभागीयोंमें]
 [२७] श्री ज्ञानपद्य पूजा
 [२८] अंतिम आराधना तथा साधु साध्वी काणधर्म विधि
 [२९] श्रावक अंतिम आराधना [आवृत्ति त्रय]
 [३०] वीतराग स्तुति संयथ [११५१ लाववाही स्तुतिओ]
 [३१] (पूज्य आगमोद्धारक श्री ना समुदायना) कायमी संपर्क स्थणो
 [३२] तत्त्वार्थाधिगम सूत्र अभिनव टीका - अध्याय-१
 [३३] तत्त्वार्थाधिगम सूत्र अभिनव टीका - अध्याय-२
 [३४] तत्त्वार्थाधिगम सूत्र अभिनव टीका - अध्याय-३
 [३५] तत्त्वार्थाधिगम सूत्र अभिनव टीका - अध्याय-४

- [૩૬] તત્વાર્થાધિગમ સૂત્ર અભિનવ ટીકા - અધ્યાય-૫
 [૩૭] તત્વાર્થાધિગમ સૂત્ર અભિનવ ટીકા - અધ્યાય-૬
 [૩૮] તત્વાર્થાધિગમ સૂત્ર અભિનવ ટીકા - અધ્યાય-૭
 [૩૯] તત્વાર્થાધિગમ સૂત્ર અભિનવ ટીકા - અધ્યાય-૮
 [૪૦] તત્વાર્થાધિગમ સૂત્ર અભિનવ ટીકા - અધ્યાય-૯
 [૪૧] તત્વાર્થાધિગમ સૂત્ર અભિનવ ટીકા - અધ્યાય-૧૦

પ્રકાશન ૧ થી ૪૧ અભિનવશ્રુત પ્રકાશને પ્રગટ કરેલ છે.

[૪૨] આયારો	[આગમસુત્તાણિ-૧]	પદમં અંગસુતં
[૪૩] સૂયગહો	[આગમસુત્તાણિ-૨]	વીઅં અંગસુતં
[૪૪] ઠાણં	[આગમસુત્તાણિ-૩]	તદયં અંગસુતં
[૪૫] સમવાઓ	[આગમસુત્તાણિ-૪]	ચડત્યં અંગસુતં
[૪૬] વિવાહપત્રતિ	[આગમસુત્તાણિ-૫]	પંચમં અંગસુતં
[૪૭] નાયાધમ્મકહાઓ	[આગમસુત્તાણિ-૬]	છટ્ટં અંગસુતં
[૪૮] ઉવાસગદસાઓ	[આગમસુત્તાણિ-૭]	સત્તમં અંગસુતં
[૪૯] અંતગહ્ડદસાઓ	[આગમસુત્તાણિ-૮]	અદ્વમં અંગસુતં
[૫૦] અનુત્તોચવાઇયદસાઓ	[આગમસુત્તાણિ-૯]	નવમં અંગસુતં
[૫૧] પ્ણહાવાગરણં	[આગમસુત્તાણિ-૧૦]	દસમં અંગસુતં
[૫૨] વિવાગસૂયં	[આગમસુત્તાણિ-૧૧]	एकदशमं અંગસુતં
[૫૩] ઉવવાઇયં	[આગમસુત્તાણિ-૧૨]	પદમં ઉવંગસુતં
[૫૪] રાયપ્ણસેણિયં	[આગમસુત્તાણિ-૧૩]	વીઅં ઉવંગસુતં
[૫૫] જીવાજીવાધિગમં	[આગમસુત્તાણિ-૧૪]	તદયં ઉવંગસુતં
[૫૬] પત્રવણાસુતં	[આગમસુત્તાણિ-૧૫]	ચડત્યં ઉવંગસુતં
[૫૭] સૂરપત્રતિ:	[આગમસુત્તાણિ-૧૬]	પંચમં ઉવંગસુતં
[૫૮] ચંદપત્રતિ:	[આગમસુત્તાણિ-૧૭]	છટ્ટં ઉવંગસુતં
[૫૯] જંદૂહીવપત્રતિ	[આગમસુત્તાણિ-૧૮]	સત્તમં ઉવંગસુતં
[૬૦] નિરયાવલિયાણં	[આગમસુત્તાણિ-૧૯]	અદ્વમં ઉવંગસુતં
[૬૧] કપ્પવહિંસિયાણં	[આગમસુત્તાણિ-૨૦]	નવમં ઉવંગસુતં
[૬૨] પુષ્કિયાણં	[આગમસુત્તાણિ-૨૧]	દસમં ઉવંગસુતં
[૬૩] પુષ્કચૂલિયાણં	[આગમસુત્તાણિ-૨૨]	एकदशमं ઉવંગસુતં
[૬૪] વ્ણિહિદસાણં	[આગમસુત્તાણિ-૨૩]	દ્વાદશમં ઉવંગસુતં
[૬૫] ચડસરણં	[આગમસુત્તાણિ-૨૪]	પદમં પર્ણિણાં
[૬૬] આડરપદ્મવ્ણાણં	[આગમસુત્તાણિ-૨૫]	વીઅં પર્ણિણાં
[૬૭] મહાપદ્મવ્ણાણં	[આગમસુત્તાણિ-૨૬]	તીહયં પર્ણિણાં
[૬૮] ધત્તપરિણા	[આગમસુત્તાણિ-૨૭]	ચડત્યં પર્ણિણાં

[૬૧]	તંદુલવેયાલિયં	[આગમસુત્તાણિ-૨૮]	પંચમં પર્વણગં
[૭૦]	સંધારણં	[આગમસુત્તાણિ-૨૯]	છઠ્ઠું પર્વણગં
[૭૧]	ગચ્છાપ્યાર	[આગમસુત્તાણિ-૩૦/૧]	સત્તમં પર્વણગં-૧
[૭૨]	ચંદાવેજ્ઞયં	[આગમસુત્તાણિ-૩૦/૨]	સત્તમં પર્વણગં-૨
[૭૩]	ગણિવિજ્ઞા	[આગમસુત્તાણિ-૩૧]	અઢ્ઢમં પર્વણગં
[૭૪]	દેવિંદત્થઓ	[આગમસુત્તાણિ-૩૨]	નવમં પર્વણગં
[૭૫]	મરણસમાહિ	[આગમસુત્તાણિ-૩૩/૧]	દસમં પર્વણગં-૧
[૭૬]	વીરત્થય	[આગમસુત્તાણિ-૩૩/૨]	દસમં પર્વણગં-૨
[૭૭]	નિસીહ	[આગમસુત્તાણિ-૩૪]	પઢ્ઢમં છેયસુત્તં
[૭૮]	બુહત્કપ્પો	[આગમસુત્તાણિ-૩૫]	ઘીઅં છેયસુત્તં
[૭૯]	વવહાર	[આગમસુત્તાણિ-૩૬]	તઇયં છેયસુત્તં
[૮૦]	દસાસુયક્કંધં	[આગમસુત્તાણિ-૩૭]	ઘડત્થં છેયસુત્તં
[૮૧]	જીયકપ્પો	[આગમસુત્તાણિ-૩૮/૧]	પંચમં છેયસુત્તં-૧
[૮૨]	પંચકપ્પમાસ	[આગમસુત્તાણિ-૩૮/૨]	પંચમં છેયસુત્તં-૨
[૮૩]	મહાનિસીહં	[આગમસુત્તાણિ-૩૯]	છઢ્ઢું છેયસુત્તં
[૮૪]	આવસસસયં	[આગમસુત્તાણિ-૪૦]	પઢ્ઢમં મૂલસુત્તં
[૮૫]	ઓહનિજ્ઞુત્તિ	[આગમસુત્તાણિ-૪૧/૧]	ઘીઅં મૂલસુત્તં-૧
[૮૬]	પિંઢનિજ્ઞુત્તિ	[આગમસુત્તાણિ-૪૧/૨]	ઘીઅં મૂલસુત્તં-૨
[૮૭]	દસવેયાલિયં	[આગમસુત્તાણિ-૪૨]	તઇયં મૂલસુત્તં
[૮૮]	ઉત્તરજ્ઞયણં	[આગમસુત્તાણિ-૪૩]	ઘડત્થં મૂલસુત્તં
[૮૯]	નંદીસૂયં	[આગમસુત્તાણિ-૪૪]	પઢ્ઢમા ચૂલિયા
[૯૦]	અનુઓગદારં	[આગમસુત્તાણિ-૪૫]	વિતિયા ચૂલિયા

પ્રકાશન ૪૨ થી ૮૦ આગમશ્રુત પ્રકાશને પ્રગટ કરેલ છે.

[૯૧]	આપાર -	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૧]	પહેલું અંગસૂત્ર
[૯૨]	સૂયગડ -	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૧]	ઘીજું અંગસૂત્ર
[૯૩]	ઠાણ -	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૧]	ત્રીજું અંગસૂત્ર
[૯૪]	સમવાય -	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૧]	ચોથું અંગસૂત્ર
[૯૫]	વિવાહપત્રત્તિ -	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૨]	પાંચમું અંગસૂત્ર
[૯૬]	નાયાધમ્મકહા -	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૩]	છઠ્ઠું અંગસૂત્ર
[૯૭]	ઉવાસગહસા -	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૩]	સાતમું અંગસૂત્ર
[૯૮]	અંતગહસા -	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૩]	આઠમું અંગસૂત્ર
[૯૯]	અનુત્તરોપપાતિકહસા-	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૩]	નવમું અંગસૂત્ર
[૧૦૦]	પહ્હાવાગરણ-	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૩]	દશમું અંગસૂત્ર

[૧૦૧] વિવાગસૂય -	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૩]	અગિયારમું અંગસૂત્ર
[૧૦૨] ઉવવાઇય	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૪]	પહેલું ઉપાંગસૂત્ર
[૧૦૩] રાયખસેશ્ચિય -	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૪]	બીજું ઉપાંગસૂત્ર
[૧૦૪] જીવાજીવાભિગમ -	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૪]	ત્રીજું ઉપાંગસૂત્ર
[૧૦૫] પત્રવજ્ઞાસુત્ર	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૪]	ચોથું ઉપાંગસૂત્ર
[૧૦૬] સૂરપત્રતિ -	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૫]	પાંચમું ઉપાંગસૂત્ર
[૧૦૭] ચંદ્રપત્રતિ -	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૫]	છઠ્ઠું ઉપાંગસૂત્ર
[૧૦૮] જંબુદીવપત્રતિ -	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૫]	સાતમું ઉપાંગસૂત્ર
[૧૦૯] નિરયાવલિયા -	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૫]	આઠમું ઉપાંગસૂત્ર
[૧૧૦] કખ્વવડિંસિયા -	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૫]	નવમું ઉપાંગસૂત્ર
[૧૧૧] પુષ્ટિયા -	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૫]	દશમું ઉપાંગસૂત્ર
[૧૧૨] પુષ્ટ્યૂલિયા -	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૫]	અગિયારમું ઉપાંગસૂત્ર
[૧૧૩] વણ્ણિહદસા -	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૫]	બારમું ઉપાંગસૂત્ર
[૧૧૪] ચંઉસરણ -	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૬]	પહેલો પયત્રો
[૧૧૫] આઉરખ્યચ્ચકખાણ -	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૬]	બીજો પયત્રો
[૧૧૬] મહાપચ્ચકખાણ -	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૬]	ત્રીજો પયત્રો
[૧૧૭] ભત્તપરિણ્ણા -	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૬]	ચોથો પયત્રો
[૧૧૮] તંદુલવેયાલિય -	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૬]	પાંચમો પયત્રો
[૧૧૯] સંચારગ -	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૬]	છઠ્ઠો પયત્રો
[૧૨૦] ગચ્છાપાર -	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૬]	સાતમો પયત્રો-૧
[૧૨૧] ચંદાવેજ્જય -	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૬]	સાતમો પયત્રો-૨
[૧૨૨] ગણિવિજ્જન -	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૬]	આઠમો પયત્રો
[૧૨૩] દેવિંદત્યઓ -	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૬]	નવમો પયત્રો
[૧૨૪] વીરત્યવ -	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૬]	દશમો પયત્રો
[૧૨૫] નિસીહ -	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૬]	પહેલું છેદસૂત્ર
[૧૨૬] બુહતકખ્વ -	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૬]	બીજું છેદસૂત્ર
[૧૨૭] વવહાર -	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૬]	ત્રીજું છેદસૂત્ર
[૧૨૮] દસાસુયકખંધ -	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૬]	ચોથું છેદસૂત્ર
[૧૨૯] જીયકખ્વો -	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૬]	પાંચમું છેદસૂત્ર
[૧૩૦] મહાનિસીહ -	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૬]	છઠ્ઠું છેદસૂત્ર
[૧૩૧] આવસ્સય -	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૭]	પહેલું મૂલસૂત્ર
[૧૩૨] ઓહનિજ્જુતિ -	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૭]	બીજું મૂલસૂત્ર-૧
[૧૩૩] પિંડનિજ્જુતિ -	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૭]	બીજું મૂલસૂત્ર-૨
[૧૩૪] દસવેયાલિય -	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૭]	ત્રીજું મૂલસૂત્ર

[૧૩૫] ઉત્તરજૂઝપણ -	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૭]	ચોથું મૂલસુત્ર
[૧૩૬] નંદીસુતં -	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૭]	પહેલી ચૂલિકા
[૧૩૭] અનુયોગદ્વાર -	ગુજરાતી અનુવાદ	[આગમદીપ-૭]	બીજી ચૂલિકા

પ્રકાશન ૯૧ થી ૧૩૭ આગમદીપ પ્રકાશને પ્રગટ કરેલ છે.

[૧૩૮] દીક્ષા યોગાદિ વિધિ			
[૧૩૯] ૪૫ આગમ મહાપૂજન વિધિ			
[૧૪૦] આચારાન્ગસૂત્રં સટીકં		આગમસુત્તાણિ	સટીકં-૧
[૧૪૧] સૂત્રકૃતાન્ગસૂત્રં સટીકં		આગમસુત્તાણિ	સટીકં-૨
[૧૪૨] સ્થાનાન્ગસૂત્રં સટીકં		આગમસુત્તાણિ	સટીકં-૩
[૧૪૩] સમવાયાન્ગસૂત્રં સટીકં		આગમસુત્તાણિ	સટીકં-૪
[૧૪૪] મગવતીઅન્ગસૂત્રં સટીકં		આગમસુત્તાણિ	સટીકં-૫/૬
[૧૪૫] જ્ઞાતાધર્મકથાન્ગસૂત્રં સટીકં		આગમસુત્તાણિ	સટીકં-૭
[૧૪૬] ઉપાસકદશાન્ગસૂત્રં સટીકં		આગમસુત્તાણિ	સટીકં-૭
[૧૪૭] અન્તકૃદ્દશાન્ગસૂત્રં સટીકં		આગમસુત્તાણિ	સટીકં-૭
[૧૪૮] અનુત્તરોપપાતિકદશાન્ગસૂત્રં સટીકં		આગમસુત્તાણિ	સટીકં-૭
[૧૪૯] પ્રશ્નવ્યાકરણાન્ગસૂત્રં સટીકં		આગમસુત્તાણિ	સટીકં-૭
[૧૫૦] વિપાકશ્રુતાન્ગસૂત્રં સટીકં		આગમસુત્તાણિ	સટીકં-૮
[૧૫૧] ઔપપાતિકઉપાન્ગસૂત્રં સટીકં		આગમસુત્તાણિ	સટીકં-૮
[૧૫૨] રાજપ્રશ્નિયઉપાન્ગસૂત્રં સટીકં		આગમસુત્તાણિ	સટીકં-૮
[૧૫૩] જીવાજીવાભિગમઉપાન્ગસૂત્રં સટીકં		આગમસુત્તાણિ	સટીકં-૯
[૧૫૪] પ્રજ્ઞાપનાઉપાન્ગસૂત્રં સટીકં		આગમસુત્તાણિ	સટીકં-૧૦/૧૧
[૧૫૫] સૂર્યપ્રજ્ઞામિતિઉપાન્ગસૂત્રં સટીકં		આગમસુત્તાણિ	સટીકં-૧૨
[૧૫૬] ચન્દ્રપ્રજ્ઞામિતિઉપાન્ગસૂત્રં સટીકં		આગમસુત્તાણિ	સટીકં-૧૨
[૧૫૭] જમ્બૂદ્વીવપ્રજ્ઞામિતિઉપાન્ગસૂત્રં સટીકં		આગમસુત્તાણિ	સટીકં-૧૩
[૧૫૮] નિરયાવલિકાઉપાન્ગસૂત્રં સટીકં		આગમસુત્તાણિ	સટીકં-૧૪
[૧૫૯] કલ્પવતંસિકાઉપાન્ગસૂત્રં સટીકં		આગમસુત્તાણિ	સટીકં-૧૪
[૧૬૦] પુષ્પિતાઉપાન્ગસૂત્રં સટીકં		આગમસુત્તાણિ	સટીકં-૧૪
[૧૬૧] પુષ્પચૂલિકાઉપાન્ગસૂત્રં સટીકં		આગમસુત્તાણિ	સટીકં-૧૪
[૧૬૨] વર્ણિહદસાઉપાન્ગસૂત્રં સટીકં		આગમસુત્તાણિ	સટીકં-૧૪
[૧૬૩] ચતુઃશરણપ્રકીર્ણકસૂત્રં સટીકં		આગમસુત્તાણિ	સટીકં-૧૪
[૧૬૪] આતુરપ્રત્યાવ્યાનપ્રકીર્ણકસૂત્રં સટીકં		આગમસુત્તાણિ	સટીકં-૧૪
[૧૬૫] મહાપ્રત્યાવ્યાનપ્રકીર્ણકસૂત્રં સચ્ચાચં		આગમસુત્તાણિ	સટીકં-૧૪
[૧૬૬] ભક્તપરિજ્ઞાપ્રકીર્ણકસૂત્રં સચ્ચાચં		આગમસુત્તાણિ	સટીકં-૧૪

[૧૬૭]	તંદુલવૈચારિકપ્રકીર્ણકસૂત્રં સટીકં	આગમસુત્તાણિ સટીકં-૧૪
[૧૬૮]	સંસ્તારકપ્રકીર્ણકસૂત્રં સચ્ચાયં	આગમસુત્તાણિ સટીકં-૧૪
[૧૬૯]	ગચ્છાચારપ્રકીર્ણકસૂત્રં સટીકં	આગમસુત્તાણિ સટીકં-૧૪
[૧૭૦]	ગણિવિદ્યાપ્રકીર્ણકસૂત્રં સચ્ચાયં	આગમસુત્તાણિ સટીકં-૧૪
[૧૭૧]	દેવેન્દ્રસ્તવપ્રકીર્ણકસૂત્રં સચ્ચાયં	આગમસુત્તાણિ સટીકં-૧૪
[૧૭૨]	મરણસમાધિપ્રકીર્ણકસૂત્રં સચ્ચાયં	આગમસુત્તાણિ સટીકં-૧૪
[૧૭૩]	નિશીઘછેદસૂત્રં સટીકં	આગમસુત્તાણિ સટીકં-૧૫-૧૬-૧૭
[૧૭૪]	વૃહત્કલ્પછેદસૂત્રં સટીકં	આગમસુત્તાણિ સટીકં-૧૮-૧૯-૨૦
[૧૭૫]	ધ્વવહારછેદસૂત્રં સટીકં	આગમ સુત્તાણિ સટીકં-૨૧-૨૨
[૧૭૬]	દશાશ્રુતસ્કન્ધછેદસૂત્રં સટીકં	આગમસુત્તાણિ સટીકં-૨૩
[૧૭૭]	જીતકલ્પછેદસૂત્રં સટીકં	આગમસુત્તાણિ સટીકં-૨૩
[૧૭૮]	મહાનિશીઘસૂત્રં (મૂલં)	આગમસુત્તાણિ સટીકં-૨૩
[૧૭૯]	આવશ્યકમૂલસૂત્રં સટીકં	આગમસુત્તાણિ સટીકં-૨૪-૨૫
[૧૮૦]	ઓઘનિર્યુક્તિમૂલસૂત્રં સટીકં	આગમ સુત્તામિ સટીકં-૨૬
[૧૮૧]	પિષ્ઠનિર્યુક્તિમૂલસૂત્રં સટીકં	આગમસુત્તાણિ સટીકં-૨૬
[૧૮૨]	દશવૈકાલિકમૂલસૂત્રં સટીકં	આગમસુત્તાણિ સટીકં-૨૭
[૧૮૩]	ઉત્તરાધ્યયનમૂલસૂત્રં સટીકં	આગમસુત્તાણિ સટીકં-૨૮-૨૯
[૧૮૪]	નન્દી-ચૂલિકાસૂત્રં સટીકં	આગમસુત્તાણિ સટીકં-૩૦
[૧૮૫]	અનુયોગદ્વારચૂલિકાસૂત્રં સટીકં	આગમસુત્તાણિ સટીકં-૩૦

પ્રકાશન ૧૩૯ થી ૧૮૫ આગમશ્રુત પ્રકાશન પ્રગટ કરેલ છે.

—: સંપર્ક સ્થળ :-

‘આગમ આરાધના કેન્દ્ર’

શીતલનાથ સોસાયટી-વિભાગ-૧, ફ્લેટ નં-૧૩, ૪થે માળે
શ્રી નમિનાથ જૈન ટ્રેસરરજી પાછળ, બ્લોક સે-૨૨, ખાનપુર
અમદાવાદ-૧

“आगमसुत्ताणि-सटीकं” भाग १ थी ३० नुं विवरण

आगमसुत्ताणि	समाविष्टाआगमाः
भाग-१	आयार
भाग-२	सूत्रकृत
भाग-३	स्थान
भाग-४	समवाय
भाग-५-६	भगवती (अपरनाम व्याख्याप्रज्ञप्ति)
भाग-७	ज्ञाताधर्मकथा, उपासकदशा, अन्तकृद्दशा, अनुत्तरोपपातिकदशा, प्रश्नव्याकरण
भाग-८	विपाकश्रुत, औपपातिक, राजप्रश्निय
भाग-९	जीवाजीवाभिगम
भाग-१०-११	प्रज्ञापना
भाग-१२	सूर्यप्रज्ञप्ति, चन्द्रप्रज्ञप्ति
भाग-१३	जम्बूद्वीपप्रज्ञप्ति
भाग-१४	निरवायलिका, कल्पवतंसिका, पुष्पिका, पुष्पचूलिका वण्हिदशा, घातुःशरण, आतुरप्रत्याख्यान, महाप्रत्याख्यान, भक्तपरिज्ञा, तन्दुलवैवारिक, संस्तारक, गच्छचार, गणिविद्या, देवेन्द्रस्तव, मरणसमाधि
भाग-१५-१६-१७	नीशीथ
भाग-१८-१९-२०	बृहत्कल्प
भाग-२१-२२	व्यवहार
भाग-२३	दशाश्रुतस्कन्ध, जीतकल्प, महनिशीथ
भाग-२४-२५	आवश्यक
भाग-२६	ओघनिर्युक्ति, पिण्डनिर्युक्ति
भाग-२७	दशवैकालिक
भाग-२८-२९	उत्तराध्ययन
भाग-३०	नन्दी, अनुयोगद्वार

वृत्तिः

चूर्णिः

भाष्यं

निर्युक्तिः

मूलं